

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 307

פנינים לפרשת שמות

כשהגעתי, הרב מיד שאל אותי "מי אתה?", אמרתי לו "אני טיגר". לא לקח לו זמן רב להבין מי אני: "טיגר מהמכתבים???", הוא שאל מיד, וכשהשבתי בחיוב הוא חייך אלי ואמר לי "שב!!!"

הרה"ג רבי אורי טיגר, מספר על השיחות והקשר עם מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א

אליעזר (לייזר) רוט

'וְהוֹרִיתִי אֶתְכֶם אֶת אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן' (שמות ד', ט"ו)

היה זה לפני כעשרים שנה. הרה"ג רבי אורי טיגר, אברך צעיר לימים באותם ימים, שנה או שנתיים אחרי נישואיו, הגיע לביתו של מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, ובידיו כמה מספריו של מרן שליט"א.

כשהגיע, קיבלו הרב במאור פנים ובחביבות יוצאת דופן, הכניסו לביתו וישב עמו שעה ארוכה, כשהוא בודק אחת לאחת את ההערות וההגהות שעשה הרב טיגר על חיבוריו של מרן.

והנה מודיע מרן לרב טיגר, שעל אף שהשיחה עדיין לא הסתיימה ושלא כל העניינים לובנו כראוי... הוא נאלץ לעצור עכשיו, כי הגיעה השעה הקבועה שבה הוא לומד 'ירושלמי' עם חתנו, הלא הוא הגאון רבי זליג ברוורמן שליט"א, ראש ישיבת 'דרך אמונה'.

הרב טיגר כמובן מיהר לקום ממקומו ולפני שיצא אמר למרן שליט"א שמאחר ויש לו כמה סידורים לעשות בבני ברק, הוא יישאר באזור, ואם מרן מעוניין בכך, לאחר שסיים את הלימוד עם הרב ברוורמן, הוא יכול להתקשר אליו, והוא, הרב טיגר ישמח לשוב ולהשלים את החסר...

חייך מרן ובתנועת יד שמבטאת חוסר אונים, אמר לרב טיגר: "טלפון???" אני לא יודע איך משתמשים בזה..."

"באותו רגע נפל לי האסימון", מספר הרב טיגר, "התחדדה אצלי ההבנה של מה שידעתי עוד קודם לכן ועכשיו ביתר שאת: רבינו הגר"ח קנייבסקי הוא לא רק 'מתמיד עצום', הוא לא רק 'מקדיש כל שבריר של רגע ללימוד התורה', אלא שהוא בכלל לא חי אתנו באותו הדור, לא

מעניין אותו בכלל מה קורה מסביבו. הוא יכול לעבור כמה וכמה פעמים ביום ליד מכשיר הטלפון, אנשים מסביבו מדברים בטלפונים יומם ולילה, והוא מעולם לא התעניין איך זה עובד, ואיך משתמשים בזה...". בימינו זה נשמע מופרך לטעון שאחד מבאי ביתו של מרן שליט"א לא ידע על כך, כל ילד יודע כיום שרבינו הגר"ח קנייבסקי פרוש ומנוחק מהעולם הזה באופן מוחלט, אבל אז הליכותיו של מרן הגר"ח לא היו מפורסמות כמו היום, ועל אף ששמעו כבר יצא בכל העולם כאחד מגדולי הדור, רוב הנהגותיו היו טמירות ונעלמות מעיני הציבור.

פנינו אל הרב אורי טיגר, ממקורביו הגדולים של מרן שליט"א ומהאנשים שזכו להפגנת חביבות יוצאת דופן מצדו, בבקשה שיספר לנו על האופן המיוחד והיוצא דופן שבו הוא מתקבל בבית מרן הגר"ח בכל הזדמנות,

המשך בעמוד 28

ביקש התלמיד חכם לשאול משהו. "בבקשה, שאל בני שאל" - הסתכל עליו רב אהרן-ליב, בשמחה של מצוה. והוא שאל: "עם ישראל בהיותו במצרים לא שינו את שמם, לשונם ולבושם, בדרך כלל כאשר מתדרדרים ברוחניות משנים את הבגדים, והם, לא שינו כלום, אם כן משמע, שנשארו בדרגה גבוהה, וכיצד זה מסתדר עם מה שנאמר שעם ישראל במצרים הגיעו עד מ"ט שערי טומאה..."

מרח הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל על המידה הטובה להיות אדם גדול

"וַיֵּאמֶן הָעַם וַיִּשְׁמְעוּ" (שמות ד', ל"א)

נכנס בחור ושאל את רב אהרן-ליב "מה המידה הטובה להיות אדם גדול?!" לא להיות בעל גאווה שאל התלמיד וכיצד ניתן לדחוק החוצה מתוככי הלב את הגאווה? ענה לו הרב שטיינמן בתמיהה: איך אדם יתגאה, במה יש לו להתגאות, על מה יתגאה מי הוא מה הוא, כלום! ומה שיש לו, הכל מאת הבורא יתברך.

רב אהרן-ליב המשיך לצלוף באוזניו, העניק לו ביאור בקטע ב'פרק שירה' שמזמנו למדנו גנות הגאווה, וסיים: הגאון מוילנא כותב (ב'אבן שלמה') כי לבעל גאווה קשה הרבה יותר מאחרים בגיהנום. הכרתו כאלו שבהיותם בישיבה היו בעלי גאווה, ובסוף לא נהיה מהם כלום! הבחור הצעיר שמע, אך לא יכול היה להבין לעומקן של דברים, (ברבות הימים המילים הללו יחדרו למוחו ולליבו, והוא יספר עליהם לבניו ולנכדיו, אבל לא באותה שעה). מידת הגאווה עדיין היתה מאוכזבת ולא מפויסת.

אל קברי אבות

יצאה שוב הגאווה הנוראה ל'קברי אבות המידות', ואמרה להם בואו עמי יחד ונבקש רחמים לפני מי שאמר והיה עולם, שמא, אם נובא יחד לפני השכינה יעלו רחמינו לפני בעל הרחמים שיחוס עלינו, לבל נאבד בצוק העיתים - שלא נשכח מלב בעלי גוף ונשמה והמתגוררים בעולם העשייה ששמו 'עולם הזה' ודמתקרי 'עולם השקר', ושיתחילו להילחם בנו באגרוף, ונזכה גם אנו לומר שירה. בראש המשלחת הלכה מידת הרוע והאכזריות, ואחריה מידת הגאווה, והלכה איתם גם מידת החנפנות, הליצנות, ה'קמצנות'. אחריהם מידת הנרגנות, הקנאה והכבוד "וכי כלתה אלינו הרעה?! וכי כבר כלו כל הקיצין וכי אין כבר גנרלים שיריעו בחצוצרות לקראתנו, אנא!"

ותחננוניהם התפשטו בכל שבעת הרקיעים

גאתה מידת האכזריות, ואחריה בכתה בקול רם מידת הקמצנות, היו 'דמעוניהם הרוחניות' הולכות כקול מים רבים, מלוחים, ואליהם הצטרפה מידת הכבוד ובכתה יותר מכולם, ומידות נוספות הצטרפו

לבכות על רוע מזלם, ומבכיותיהם נבע נחל דמעה ונהר של תחנונים שיצא והלך למרחקים עד עולם העשייה. ובאותו יום בשעות הבוקר אחרי נץ החמה נשלחו מלאכים במיוחד לתור בבני ברק ולחפש יהודי תלמיד חכם נקי ומצוחצח ממידות, שהוא עצמו ירצה להכנס ולשוח עם גדול הדור בלימוד. והם מצאו.

החידוש של רב אהרן-ליב

נכנס התלמיד חכם ושח בסוגיא במסכת פסחים ושקלים לגבי 'בהמה שנמצאה בין ירושלים למגדל עדר'. בסיום פלפלו - מה דין ה'נסכים' של בהמה זו שנמצאה בין ירושלים למגדל עדר? וכשהתיישרו כל העיקולים והסוגיה התבררה כשמלה, ביקש התלמיד חכם לשאול משהו.

"בבקשה, שאל בני שאל" - הסתכל עליו רב אהרן-ליב, בשמחה של מצוה.

והוא שאל: "עם ישראל בהיותו במצרים לא שינו את שמם, לשונם ולבושם, בדרך כלל כאשר מתדרדרים ברוחניות משנים את הבגדים, והם, לא שינו כלום, אם כן משמע, שנשארו בדרגה גבוהה, (ואכן כתוב ברש"י בפרשת פנחס שהקב"ה שמר עליהם ויחד את שמו עליהם כי מלבד אשה אחת 'שלומית בת דברי' שחטאה לא היו חטאים ורק אותה פרסם הכתוב) וכיצד זה מסתדר עם מה שנאמר שעם ישראל במצרים הגיעו עד מ"ט שערי טומאה... כיצד כל זאת

מידת הרחמים עלינו התגלגלי ואין מי שינחם אותם - - - מתי יאיר עלינו אור שבעת הימים.

הגלידה הקרה שלא נמסה על תשע"ח

קיץ שנת תשמ"ו

שני ת"ח נפגשו ברחוב חזון איש פינת רבי עקיבא בבני ברק. האחד מהם, איש תלמיד חכם, היה עסוק באותה עת, במחלוקת נגד אחת הכשרויות בארץ ישראל. לדעתו, היה זה 'לשם שמים'. הוא סיפר, כי אמש הביאו לידי גלידת פרווה של אותה כשרות, והתוודע בעליל כי קיימים בגלידה רכיבים חלביים (במרכז העטיפה היה כתוב פרווה, וברכיבים היה כתוב מפורש שיש חלב. היתה זו טעות של ההדפסה: המשגיח של המפעל מטעם הכשרות, לא הבחין בטעות שלמרות שכתבו שהרכיבים חלביים הדפיסו בטעות בגדול פרווה. היינו, לא שהיה זלזול בהשגחה על הרכיבים עצמם, אלא על ההדפסה החיצונית. וכנראה שרב אהרן-ליב היה מודע לכך, שלא התרחש מכשול בעומק ה'כשרות', אלא תקלה שיש לעורר עליה לתקן ולהוכיח). הוא סיפר זאת בזעזוע ודיבר בחום נגד אותה כשרות. הם נפרדו.

כיון שמקום הפגישה היה קרוב לביתו של רב אהרן-ליב, התלמיד חכם השני עלה לביתו, והציג באוזניו את הממצאים המזעזעים שתיאר אותו תלמיד חכם - שהנה יכול לקרות שבני אדם שאכלו בשר בחתונה סיימו את הסעודה בגלידה עם רכיבים חלביים. אכן שערוריה של ממש.

מרן שמע את הכאב, והתאנח.

אך התגובה שלו לא היתה צפויה. "להכל התכוננתי רק לא לכוז תגובה" - אמר הת"ח שעלה לביתו.

הבה נאמר, שהגלידה נאכלה באותה צלחת עם העוף שאכלו בחתונה, מכאיב מאד, אך עדיין זה איסור דרבנן. ו'מחלוקת' היא דאורייתא קשה וחמורה.

אמר לו הת"ח: מסתמא ראש הישיבה מתכוון לדאורייתא מחמת הפסוק "ולא תהיה כקורח ועדתו", אבל אם כן, הלאו הזה נאמר רק אם לא מתכוונים לשם שמים אבל הרב שפגשתי ואני מספר בשמו, ושהוא רוצה לעשות בלאגן בנושא, ידוע לראש הישיבה כי הוא עושה את מעשיו לשם שמים. וגם כל הפרטים נכונים.

הביט עליו רב אהרן-ליב ואמר: היה צדיק גדול בקעלם רבי שמחה זיסל שמו, היתה לו דרך אישית יחודית ב'מוסר' שגררה עליו ביקורת, היו שאכן עשו מחאה וביקרו אותו בתקיפות. והוא שתק.

האם הכרתם את ידו הצנומה של רב אהרן-ליב, היד הצנומה שמלבד עצמות לא ראו בה, העור הצפוד על היד - כמו ניילון דקיק העוטף שק עצמות.

כף היד הזו החלה לדפוק על השולחן.

כף יד המלומדת מלחמות.

בתחילה הוא דפק עם כל חמשת האצבעות... אחר כך שוב הרה והתכופף מעט לעבר השולחן, ונקש על השולחן כנגרל שדופק בעת החלטה לצאת לקרב. דפיקות החלטיות בנחישות. ואמר:

וכי מ"ט שערי טומאה הכוונה ל - - עבירה פלונית אלמונית כזו ואחרת? מ"ט שערי טומאה, הכוונה במידות! במידות רעות! ישנם יהודים בעלי מעלה במידות יתכן שהם - - מ"ט שערי טומאה. מ"ט שערי טומאה (נכשל בגאווה - בדברים איומים עד שפיכות דמים ועוד) כבוד, תאות ממון.

התלמיד חכם לא הבין מה שאוזניו שומעות, וכי במידות בלבד אפשר לרדת לטומאה עמוקה כל כך לעומקי הגיהנום, לטומאה בתוך טומאה, הלא ראש הישיבה אומר כאן היום חידוש גדול... - "פרצה התמיהה מפיו ללא מתכוון יכול להיות שזה הפשט במ"ט שערי טומאה שבמצרים!?"

הלא מעשים בכל יום כך! הלא מעשים שבכל יום! - אמר רב אהרן ליב ולא יסף כמי שאומר, וכי זה חידוש, הרי זו מציאות שבכל יום.

הבין התלמיד חכם ויצא בשמחה עם החידוש.

והיו המידות ששות ושמות, כי יתכון והנה יוצאים לקרב נגדם, "אה, אה, נפלא, הגיעו הרגעים הגדולים שלנו, המלחמה מתחילה להיות מעשית".

אותו תלמיד חכם אמר את הדברים ליהודי אחר

היהודי האחר התלהב בלהב גדול ובלהט פנימי רב, וקרא בקול רם: אוי כמה שהרב שטיינמן צודק, בוודאי, אני מכיר כמה בעלי זקנים ארוכים ובעלי קפוטעס וכמה לובשי פראקים, שהרוע מנווט אותם, הכבוד מולך עליהם, הקנאה צועדת בראשם והתאווה כתר לראשם. והתחיל כמעט לנקוב בשמותיהם למפלותיהם ולמשכנם - -

ואז פרצה צווחה אדירה, צווחת אכזבה מרירה מתוך רוחם של המידות הרעות: וכי התכוונו למלחמה באחרים, בה הוא עם המשקפים והזקן הארוך השכן שלך שמעבר לכביש, אנו מצפים למלחמה עם עצמך...! ובכיים של המידות שטף את כל הרחובות בנהרות צער יגון ותוגה:

המשך בעמוד 27

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

ילמדנו רבינו: למה מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א, במשך שנים רבות היה מבטל מסדרי הלימוד כדי לשמש סנדק, הגרי"ש אלישיב היה מבטל מסדרי הלימוד, הסטייפלער היה מבטל מסדרי הלימוד שלו לשמש כסנדק, ואילו ראש הישיבה, אינו מוכן לוותר על לימוד עם חברותא, אפילו לא כדי לשמש כסנדק???

שיחה מרתקת עם הרה"ג ר' מיכאל גבאי, על מורו ורבו הגאון רבי אברהם ארלנגר זצ"ל, מראשי ישיבת 'קול תורה' ובעל מחבר ספרי 'ברכת אברהם'

אליעזר (לייזר) רוט

"וְאֵנֶכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ" (שמות ד', ט"ו)

הישיבה, כי כאמור הוא היה מגיע רק בימי שישי. "אני עצמי מאוד הערצתי את דמותו של ראש הישיבה זצ"ל, והשתדלתי להתקרב אליו מאוד באותם ימי שישי, עד שזכיתי גם להפוך לתלמיד מובהק שלו בשאר ימות השבוע. הייתי בא אליו ומדבר עמו בלימוד, וכמובן מקבל ממנו הדרכה והכוונה, והייתה לי סייעתא דשמיא גדולה, שזכיתי שהוא נטה אלי חסד וקרב אותי מאוד. "כשנולד בני", מספר הרב גבאי, "היה זה לפני כחמש שנים, בבית החולים 'ביקור חולים'. רבי אברהם היה גר במרחק של כמה דקות הליכה. מיד אחרי הלידה יצאתי לביתו, נקשתי על הדלת, וביקשתי להזמין אותו להיות סנדק בבריתו של בני שיחי". "הרבנית תבלחט"א, פתחה לי את הדלת, שאלה מה אני רוצה. אמרתי שאני רוצה לדבר עם הרב, אבל היא לא נתנה לי. 'הרב לומד עכשיו עם חברותא', אמרה, 'תבוא בעוד שעה...'. כך זה תמיד היה, היא היתה שומרת עליו שלא יפריעו לו בלימוד. "חזרתי אחרי שעה, ואמרתי לראש הישיבה שאני רוצה להזמין אותו להיות סנדק לבני. הוא שאל באיזו שעה אני מתכוון לעשות את הברית, והשבת שמאחר ובני משפחתי מתגוררים באשקלון, ויהיה להם קשה לבוא לירושלים בשעה מוקדמת, אני חושב על השעה אחת וחצי בצהריים..."

יחיד ומיוחד במינו היה הגאון הגדול רבי אברהם ארלנגר זצ"ל, מראשי ישיבת 'קול תורה' בירושלים, ומענקי הדור הנוכחי. יחיד ומיוחד היה בגאונותו העצומה בתורה, באהבתו העזה לתלמידיו שהיו לו כבנים וכבני בנים, ובענוותנותו המופלגת, שהיתה חלק בלתי נפרד מאישיותו המיוחדת.

תלמידיו ושומעי לקחו מספרים מפה לאוזן סיפורים רבים, על מידותיו המיוחדות, על הלב הרחב, על הסבלנות הרבה שהיתה לו לכל תלמיד באשר הוא.

אחד מהם הוא הרה"ג ר' מיכאל גבאי, נבחן ותיק בתוכנית 'קנין הלכה' ב'דרשו', ואברך כולל מן המניין בכולל 'אהבת שלום' בירושלים, שם הוא לומד 'חושן משפט' בעיון, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. "בתקופה בה אני למדתי ב'קול תורה", מספר הרב גבאי בשיחה עם 'לקראת שבת', 'רבי אברהם כבר לא היה מגיע לישיבה כל ימות השבוע. רק בימי שישי הוא היה מגיע. בתחילה שימש כ'משיב', שזה בפני עצמו דבר מדהים, כשראש ישיבה מחליט יום אחד, מפאת גילו ומצבו, לרדת ממעמדו הרם כמי שמוסר שיעורים ופלפולים, ועובר לשבת יום בשבוע בישיבה, כאילו היה 'משיב' בתחילת שנותיו בישיבה..."

"בהמשך הוא החל למסור גם שיחות בימי שישי, והיו פעמים שמסר גם 'ועדים', אבל זה היה מוגבל לימי שישי בלבד, ולמעשה, כבר לא היה לו קשר קרוב עם רוב רובם של תלמידי הישיבה באותם זמנים. "זכורני שפעם הגיע אליו בחור שעמד להתחתן, והזמין את ראש הישיבה לחתונתו. ראש הישיבה הרעיף עליו איחולים וברכות שמהן ניתן היה להסיק שהוא לא יגיע לחתונה. שאל התלמיד בעלבון מעושה: 'מה? ראש הישיבה לא יבוא לחתונה שלי???' השיב לו הראש ישיבה, שהגר"ש רוזובסקי זצ"ל ענה פעם לתלמיד ששאל אותו כך, שאם היו לו 400 ילדים, הוא לא היה מגיע לחתונות של כולם..."

"אבל האמת היתה, שלתלמידים שהיו קרובים אליו מאוד הוא כן התאמץ יותר לבוא, ובשנים האלו לא היו רבים כאלו מקרב תלמידי

"השיב לי ראש הישיבה, שאם כך הוא לא יוכל לשמש כסנדק, מאחר ובשעה זאת יש לו לימוד קבוע עם חברותא..."

"הרהבתי עוז, הייתי קצת חצוף, ושאלתי אותו: 'למדנו רבינו: למה מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א, במשך שנים רבות היה מבטל מסדרי הלימוד כדי לשמש סנדק, הגר"ש אלישיב היה מבטל מסדרי הלימוד, הסטייפלער היה מבטל מסדרי הלימוד שלו לשמש כסנדק, ואילו ראש הישיבה, רבי אברהם, אינו מוכן לוותר על לימוד עם חברותא, אפילו לא כדי לשמש כסנדק???'..."

"ראש הישיבה לא נבהל מהשאלה. הוא השיב לי ברצינות תהומית, שהראתה איך הוא מתייחס לעצמו: 'הם כבר למדו ויודעים את כל התורה כולה!', השיב בהתייחסו לכל אותם גדולים שמניתי, 'לכן הם יכלו להרשות לעצמם לבטל סדר, לצורך מצווה חשובה ויקרה כמו סנדקאות בברית מילה. אבל אני עדיין לא הגעתי לדרגה הזאת, אני - עוד יש לי הרבה ללמוד, ולכן אני יכול להיות גמיש בסדרים כמותם!...' "כמובן שהתאמת את עצמי, ולמרות הטרחה הגדולה, כל בני המשפחה באו מוקדם ועשיתי את הברית בשעת בוקר מוקדמת, על מנת שראש הישיבה יוכל לשמש כסנדק..."

מתמידים ומוכשרים

"פעם סיפר לנו ראש הישיבה, מוסיף הרב גבאי, "על מקרה שקרה לו: 'התקשר אלי יהודי אחד, וביקש לברר על בחור מבין תלמידיי, עליו הוא מברר כחתן מיועד לבתו. היהודי שאל כמה שאלות ואני הפלגתי בשבחו של הבחור, ואמרתי שהוא מתמיד גדול מאוד ב"ה. "שאל אותי האבא הזה שאלה נוספת: איך הכישרונות של הבחור?'" סיפר ראש הישיבה: 'כששמעתי את השאלה, נתתי לו על הראש'..." אני אומר לך שהבחור מתמיד, ואתה שואל אותי אם הוא בעל כישרון?? מה שווה כישרון לעומת התמדה? הרי אנחנו רואים כישרונים רבים שאינם מצליחים בלימוד, לעומת המתמידים תמיד מצליחים!!!..."

עוד מספר הרב גבאי: "לפני כמה שנים היתה לי התלבטות, אם להמשיך ללמוד בכולל של הישיבה, או לעבור לכולל אחר שייתכן שבו אני אוכל להתקדם יותר.

"אמר לי ראש הישיבה: 'הרי בשנה הקרובה עומדים ללמוד בישיבה את מסכת בבא קמא, האם כבר למדת פעם בבא קמא???' "השבתי לו שלמדתי רק חצי בבא קמא, אבל לא את כולה. 'אם ככה', אמר לי הגר"א ארלנגר, 'אז תמשיך בישיבה גם בשנה הקרובה, ותלמד בבא קמא'.

"התשובה לא סיפקה אותי: 'עכשיו יש מקום פנוי עבורי בכולל שאליו אני רוצה ללכת', אמרתי, 'אם אני אדחה את ההצעה עכשיו ואשאר עוד שנה בישיבה, מי ערב לי שבשנה הבאה עוד תסכים הנהלת הכולל הזה לקבל אותי???'

"ראש הישיבה הסתכל עלי במבט משתומם: 'מה זאת אומרת, מי דאג לך עד היום???' השבתי שכמובן הקב"ה דאג לי, 'נו???' 'השלים ראש הישיבה את דבריו, 'אז מה הבעיה, הקב"ה ידאג לך גם בעוד שנה...'. מיותר לציין שכך אכן היה, למדתי עוד שנה בישיבה

מסכת בבא קמא, ובסוף אותה שנה שוב התפנה מקום באותו כולל, וההצעה הקודמת חזרה למקומה.

"אבל רבי אברהם ידע גם לדרוש ולתבוע מאתנו. הוא תמיד היה עוקב אחרי קצב ההתקדמות. בכל פעם היה שואל אותי על המבחנים ב'דרשו', מה נבחנתי עכשיו, מה ההספק שלומדים היום. אני זוכר שלפני שבע שנים אמרתי לו שלומדים רמב"ם, הלכות שביעית, במסגרת 'קנין הלכה'. הוא אמר לי שההספק קצת יותר נמוך לעומת הזמן הרגיל שבו לומדים טור וש"ע. גם כשנכנסתי לכולל 'אהבת שלום' הוא שאל אותי על ההספקים, ואמרתי לו שמדובר בלימוד של 'חושן משפט' במשך 12 שנה. הוא לא הבין למה צריך 12 שנה ללימוד של 'חושן משפט', וטען שההספק צריך להיות גדול יותר, אך אחרי שהסברתי שזה כולל את כל הנושאים כלים, ובלימוד עיוני ומעמיק מאוד, נחה מעט דעתו. אבל פעמים רבות אמר לי ראש הישיבה זצ"ל, על מבחני 'דרשו' ועל מסלולי לימוד שונים, שרק ככה מצליחים, רק על ידי לימוד עם הספקים קבועים ומוגדרים, עם חזרות ומבחנים."

לימוד קבלה...

מספר הרב גבאי עוד: "פעם אחת באתי לראש הישיבה ואמרתי לו: 'לא ידעתי שהראש ישיבה לומד גם קבלה...' הוא הסתכל עלי במבט כזה תמה ואמר לי: 'ומנין לך שאני לומד קבלה?'. השבתי לו שראיתי בספרו 'ברכת אברהם', בפרק 'הרואה', שהוא מסביר שם איזה משהו על פי דרך הקבלה... חיך ראש הישיבה ואמר לי, שמי ששם לב לדברים הקטנים יכול לשים לב גם לזה..."

"דרכו של ראש הישיבה היתה, שגם אברכים צעירים צריכים ללמוד בסדר שלישי. הוא אמר שהמדריכים היום הורסים את הסדר שלישי, ושהדרך צריכה להיות שלומדים. לדבריו, הדבר הכי חשוב לשלום בית זה לוותר, לוותר ועוד פעם לוותר. בכלל, הוויתור היה אצלו מידה מאוד חשובה, בלי קשר דווקא לשלום בית: 'ככל שאדם מוותר יותר', כך היה שגור על לשונו, 'כך הוא זוכה לסייעתא דשמיא גדולה יותר'..."

"עוד אספר עובדה מעניינת, שתדגיש עד כמה הוא היה שמח בהצלחתם של תלמידיו, וכמה היה עוקב ודואג לנו שנתעלה בתורה וביראת שמים:

"פעם נצרכה רעייתי שתחי' להתייעץ בעניין מסוים, והחליטה לעלות לבית ראש הישיבה זצ"ל, ולהתייעץ עם רעייתו הרבנית תליט"א, שהמסירות שלה אל ראש הישיבה היתה דבר שאין לו אח ורע, אבל היא כשלעצמה אשה גדולה ומאוד מאוד מיוחדת. "נכנסה אשתי וביקשה להתייעץ. הרבנית קיבלה אותה במאור פנים. סיפרה לה רעייתי שהיא אשתו של מיכאל גבאי, מתלמידי של בעלה ראש הישיבה. הרבנית אמרה לה שהיא לא מכירה את השם הזה.

"בתוך הדברים סיפרה אשתי, שבעלה נבחן באחרונה על כך וכך דפים, והצליח ב"ה במבחן. עכשיו אורו פניה של הרבנית: 'אהה...', היא אמרה, 'את זה אני יודעת. ראש הישיבה סיפר לי בשמחה כה גדולה, שאחד מתלמידיו נבחן והצליח...'."

באחד הסמינרים שהתקיימו בארצות הברית אירע לי מקרה מאד מרגש. הגאון רבי יוסף יגן, סיים הרצאה בליל שבת בשעה שלוש לפנות בוקר. כל הנוכחים בהרצאה יצאו בהתפעלות עצומה, נרגשים מהאמת שהתגלתה להם במלא הדרה. אחד מהם, בחור בן עשרים ואחת, ניגש אלי ואמר: "כבוד הרב! כעת גיליתי שהתורה אמת! אני רוצה לעשות עם זה משהו... האם אתה יכול ללמוד איתי דף גמרא?"

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על לא להחמיץ הזדמנויות

"וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לְוֵי וַיִּקַּח אֶת בַּת לְוִי" (שמות ב', א')

במשקפיים החדשים שהרב הרכיב לי. בדבריו הוא לימד אותי ונתן לי חשיבה אחרת על כל הסובב אותנו. גישה של אמונה, המנתבת את חיינו לאפיק הנכון. מלבד החסד שבכך, הדבר מונע מאיתנו את הצרה שיוולד לנו ילד כזה. איזה אדם לא יעדיף זאת? הילד הזה גדל והקים בית ומשפחה. ועוד דבר: עקב כך ששמעתי בקול הרב חרף הקשיים, ובזכות הטיפול בילד הזה, נוצר הקשר שלי ל"ערכים" ולכל עולם התשובה. איננו יודעים חשבונות שמים, אבל אלמלא הוא, מי יודע אם היתה מתגלגלת לידי הזכות הגדולה הזו. כמה מתאימים הדברים לדברי ה"חזון איש" כתב בספרו "אמונה ובטחון" (פ"ב קטע א) בזו הלשון: "כאשר נפגש במקרה הדורש ביטחון, וכאשר בשעה זו תפקידו של הביטחון לנהלהו, להחלימו ולרפאותו..." כמה קלעה הדרכת מורי ורבי להדרכתו של מרן ה"חזון איש"...

וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו אלקים מתוך הסנה (שמות ג', ד)
משה רבינו נולד להיות מושיעם של ישראל. ביום שנולד הודיעו האיציטגנים לפרעה, שהיום נולד מושיעם של ישראל. משום כך גזר פרעה את גזרת "כל הבן הילוד היארה תשליכוהו", כמבואר ברש"י.

אומרת הגמרא (סוטה יב ע"א): "להיכן הלך? - שהלך בעצת בתו". הגמרא מספרת: "עמרם גדול הדור היה, כיון שגזר פרעה הרשע: 'כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו', אמר: לשוא אנו עמלים! עמד וגרש את אשתו, עמדו כולם וגרשו את נשותיהם. אמרה לו בתו: אבא, קשה גזרתך יותר משל פרעה, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקבות; פרעה לא גזר אלא בעולם הזה, ואתה בעולם הזה ולעולם הבא; פרעה הרשע, ספק מתקיימת גזרתו ספק אינה מתקיימת, אתה צדיק, בודאי שגזרתך מתקיימת".

"פרעה לא גזר אלא בעולם הזה, ואתה בעולם הזה ולעולם הבא", מפרש רש"י כי אלו שימותו מחמת גזרת פרעה, אמנם איבדו את העולם הזה, אבל הם עתידים לקום בתחית המתים ויזכו לעולם הבא, דהיינו: כל ילד בן יומו שהושלך ליאור, איבד שמונים - תשעים שנה, אבל יש לו תחית המתים שהיא לנצח. אך אלו שהיו אמורים להיוולד ורק בגלל החלטת עמרם לא יולדו, הרי הם איבדו את שני העולמות - העולם הזה ועולם הבא כאחד!

איננו יודעים מה יכול לצאת מילד אחד! אין לנו מושג בחשבונות שמים, ואיננו יכולים לצפות ולדעת מראש מה יצא מהילד. יש הרבה מקרים שדווקא הילדים שלא ציפו מהם לכולם - הם אלו שהרוו נחת את הוריהם יותר משאר הילדים. לפעמים אף הביאו ישועה לכל הדור. כל ילד הוא מתנה משיים. צריך לגדלו במסירות נפש כאילו הוא 'בן יחיד', עם פוטנציאל לצמוח גדול הדור!

היה בחור שנולד במשפחה הרוסה והוטל עלי לטפל בו. זה לא היה קל. כשהגיעו מים עד נפש, והרבה יותר מזה, הלכתי למורי ורבי הגר"ח גריינמן זצ"ל ואמרתי לו: "אינני יכול יותר".

אמר לי הרב: "דע לך שנגזר עליך מן השמים לגדל ילד כזה, ובידך הבחירה אם תטפל בילד שלך או בילד של אחרים - במה אתה בוחר?"

ברגע זה כל הטיפול בבחור הוקל לי לפתע על ידי ההסתכלות

איננו יודעים מה יכול לצאת מילד אחד! אין לנו מושג בחשבונות שמים, ואיננו יכולים לצפות ולדעת מראש מה יצא מהילד. יש הרבה מקרים שדווקא הילדים שלא ציפו מהם לכלום - הם אלו שהרוו נחת את הוריהם יותר משאר הילדים

מדויק בלשון הכתוב, כי הקב"ה הטיל בפועל את השליחות על משה, רק כאשר ניסה אותו ובדק האם הוא מתייחס למראה המיוחד. רק כאשר משה "סר לראות", הוא התמנה למושיעם של ישראל. בכך הוכיח משה רבנו כי התעורר והבין שיש כאן מסר מיוחד שהקב"ה מראה לו. מכאן שאם משה לא היה סר לראות, ולא היה מתייחס למראה שנגלה אליו, הוא לא היה יכול ליטול לידיו את התפקיד הרם הזה ולהיות מנהיגם של ישראל.

משה נולד להיות מושיעם ומנהיגם של ישראל. אף על פי כן אם לא היה "סר לראות", היה הקב"ה ממנה שליח אחר לגאול את ישראל. אדם חייב לנצל כל התעוררות שהתגלגלה לפתחו ולעשות איתה משהו! לא להחמיץ אותה ולתת לה לעבור בלי התייחסות נאותה ומעשית. כשמה רבינו ראה את המראה הוא אכן "סר לראות".

באחד הסמינרים שהתקיימו בארצות הברית אירע לי מקרה מאד מרגש. הגאון **רבי יוסף יגן**, סיים הרצאה בליל שבת בשעה שלוש לפנות בוקר. כל הנוכחים בהרצאה יצאו בהתפעלות עצומה, נרגשים מהאמת שהתגלתה להם במלא הדרה. אחד מהם, בחור בן עשרים ואחת, ניגש אלי ואמר: "כבוד הרב! כעת גיליתי שהתורה אמת! אני רוצה לעשות עם זה משהו... האם אתה יכול ללמוד איתי דף גמרא?".

התרגשתי מאד, נזכרתי בדברי **הרמב"ן** על הפסוק: "אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ (שיר השירים ב, ז), שכאשר יש לאדם איזושהי התעוררות עליו "להלביש אותה על חפץ מסוים. אם לא יעשה מעשה, ההתעוררות עלולה לחלוף במשך הזמן מבלי להותיר רושם. הבחור היקר הזה רצה להלביש את ההתעוררו תשחוח על דף גמרא. התישבנו ללמוד בחשק ובשמחה, לעורר ולהכניס את האהבה בתוך החפצא של הגמרא הקדושה.

כלל זה עלינו לנקוט בידינו כל אימת שאנו חווים איזושהי התעוררות. לעשות איתה משהו מעשי, שאותו ניישם, נפתח ונעצים במשך הזמן. כשבני ישראל ראו את השכינה על ים סוף והיו יכולים להחיות עליה באצבע ולומר: "זה א-לי ואנוהו", הם קיבלו על עצמם קלה מעשית, וכפי שמתרגם אונקלוס: "ואבני לה מקדשא" - אבנה לו בית המקדש.

בספר "**חשבון הנפש**" מאת **רבי מנדל'ה סטנבר** זצ"ל, שהיה מגדולי המוסר, מובא בהקדמה בשם **רבי אייזיק שר** זצ"ל, שלכל עבירה יש ארבעה שלבים: קליטה, הריון, עיבוד וגידול.

כאשר אדם נמצא בשלב הקליטה, יש לו עדין את האפשרות לסגת אחור ולא להמשיך. אולם אם לקליטה יש המשך, והוא מתחיל להרהר בעברה ולפתח סביבה דמיונית - הוא מתקדם לשלבי ההריון והעיבוד, ובסופו של דבר מגיע לכלל מעשים בפועל.

הוא הדין, להבדיל בנוגע למצוה: שלב הקליטה אינו מספיק. יש צורך בהתבוננות, בקבלת החלטות מעשיות ובהחלת הקליטה על מעשה או חפץ בפועל. כי התעוררות שלא נעשה עמה דבר מעשי, סופה לגווע מבלי להותיר רושם.

(מתוך הספר 'אריה שאג, שמות)

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**

המייל היומי של 'דרשו'.

תשמעו, ממש כמו שאני מספר לכם, הוא נכנס ל"בית ישראל" - האדמו"ר מגור זכר צדיק לברכה, התחיל לתנות את כאבו ומצוקתו: "מאד מעיק עלי... את הבנים אני מחזיק, אבל מי יעודד את הנכדים, מי יעמוד לצידם מה יהיה עם הנכדים?" דיבר ושפך את הלב. ה"בית ישראל" נתן קפיצה מהמקום, והתחיל לצעוק: "א משיגינער!! א משיגינער!" אתה דואג על עוד חמישים שנה!?"...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על הזכות של שבט לוי

"וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ" (שמות א', י"ג)

ה"ידע תדע" - תנאי לירושת ארץ ישראל

בפרשה זו מתחיל השיעבוד של עם ישראל במצרים. השיעבוד היה פריעת חוב, כפי שהקב"ה הבטיח לאברהם אבינו ע"ה ברית בין הבתרים: "ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם... ואחרי כן יצאו ברכש גדול" (בראשית טו, יג). עם ישראל השתעבדו והתענו בארץ מצרים - "ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה". שבט לוי, כידוע, לא היה תחת עול השיעבוד, כפי שפרעה אמר למשה ואהרן שהיו משבט לוי - "לכו לסבלותיכם". נשאלת השאלה: מדוע עליהם לא חל השיעבוד, וכי הם אינם זקוקים לפרוע את החוב של "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם"? וכי שבט לוי אינו "זרעך"?

ה"משנה למלך" בפרוש ה'הגדה של פסח' כתב באור מענין. ה"ידע תדע" זו תשובה של הקב"ה על מה שאברהם אבינו ע"ה שאל אודות ארץ ישראל "במה אדע כי אירשנה" - באיזו זכות יירשו בני את הארץ. על כך אמר לו הקב"ה: "ידע תדע". ישנה אריכות גדולה במדרשים ובמפרשים מה דיבר אברהם אבינו עם הקב"ה, אבל מה שמפורש בתורה היא השאלה והתשובה אודות ארץ ישראל, שהקב"ה אמר לו "כי גר יהיה זרעך".

אם כן ניחא. רק מי שיש לו חלק בארץ ועתיד לרשתה - הוא נכנס בעול השיעבוד - הוא נכנס בעול השיעבוד וקיום הגזרה, אבל על שבט לוי לא היתה השאלה: "במה אדע כי אירשנה", ועליהם לא היתה התשובה: "ידע תדע כי גר יהיה זרעך", כי ה"ידע תדע" הוא תנאי לצורך ירושת ארץ ישראל, ואם אין ירושת ארץ ישראל אין "ידע תדע".

מורי ורבותי, הכל מבואר טוב ויפה - אין להם ירושת הארץ לכן אין להם שיעבוד. אבל כיצד ידע פרעה את 'המשנה למלך' הזה? איך הקב"ה סיבב את הסיבות אצל פרעה, שהוא הסכים שלא לשעבד את שבט לוי?..."

פה רך - בפרך

כתוב בחז"ל, שהשיעבוד התחיל בפה רך. פרעה לא הכריז מיד ולא ציוה עליהם בתוקף - "תלכו לעבוד!" בסך הכל אמר להם בידידות: מה אתם יושבים ככה ללא מעש, יש לכם הזדמנות פז לעבוד למען המדינה, ליצור וילות, לבנות בתים ולהקים מפעלים, בשבילכם ולמענך, תהיה לכם תועלת ורווח רב מכל הענין, כי כעת אתם מתגוררים בבתים מסכנים ועלובים - בקראוונים ובצריפים. תבנו בתים - לוקסוס, והבתים יהיו שלכם. מלבד זאת תקבלו משכורת מקופת הממשלה, והתשלום לפי ימים, כל יום עבודה - תשלום מלא.

כמה טוב. יבנו לעצמם קוטג'ים, בתי פאר, דשאים וגינות נוי, ומשכורת נאה בצידם.

יצאו כולם לעבודה, התחילו לעבוד בגעוואלידגע מרץ. פרעה העמיד נוגשים שערכו רשימות - את המכסה היומית של כל יהודי, באותם ימים ראשונים שעבדו בכל הכח ובמשנה מרץ. חלפו כמה ימים ונתנה הוראה: "גם היום תעשו כתמול שלשום", ואם חשבתם שהבתים הם מתנה מהמלך - במצרים לא מחלקים מתנות, מה פתאום, הבתים לצורך הממשלה - בשבילי. וכסף? איזה כסף, מה כסף?!

פרעה התחיל בפה רך וסיים בפרך - "ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך". פרעה הרשע.

מידה כנגד מידה

על פי זה, יש לישב את השאלה בפסוקים להלן, בעת שמושה ואהרן באו לפני פרעה, לבקש שיוציא את היהודים ממצרים. משה ואהרן אמרו לפרעה: "דרך שלשת ימים נלך במדבר וזבחנו לה' אלקינו". לכאורה קשה, לשם מה ולא יזו מטרה הסתירו את המטרה הסופית, ואמרו שהם יוצאים לשלושה ימים בלבד, מדוע לא הצהירו באופן ברור: "אנחנו יוצאים!" הרי אחרי כאלה מכות ודאי עתיד הקב"ה להוציאם מיד פרעה לחרות עולם.

התשובה - אמר הגר"א מוילנא - כי הקב"ה רצה שהם יתנהלו עם פרעה ב"מידה כנגד מידה".

אם בתחילה פרעה היה מתנהג איתם בנוסח ברור והיה אומר: 'תשתעבדו לי כעבדים ותדעו שאני מעביד אתכם בפרך!', אם לא היה מתנהג איתם ברשעות ואכזריות של שקר ב'פה רך' - גם משה ואהרן היו מבקשים בגלוי לצאת ממצרים בבקשה ברורה וישירה, אבל כיון שהוא התחיל איתם בשקר, בפה רך שנהפך לעבודת פרך - גם הקב"ה ציוה למשה רבינו ואהרן ע"ה ללכת איתו בשקר ממשך הגאון ומפרש את הפסוק בתהילים (צב, טז): "להגיד כי ישר ה' ישר, ואם אתה רואה שיש עוולה, העוולה היא באדם - צורי ולא עולתה בו" ואם האדם מתנהג בשקר מתנהגים עמו בשקר, כך היה עם המן, וכך היה גם עם פרעה.

שבט לוי לא התפתו

ומה לגבי שבט לוי?

במדרש (שמות רבה א, י) מספר: "וישימו עלי, עליהם לא נאמר אלא עלי, תנא דבי ר"א ב"ר שמעון מלמד שהביאו מלבן ותלו בצוארו של פרעה, שאם היה אחד מישראל שאומר להם 'איסטניס אני', אומרים לו 'כלום איסטניס אתה מפרעה?'.

פרעה הליביש על צוארו מלבן, כמי שאומר: מי שמפונק שילמד ממני, לי ודאי קשה לעבוד, וכי אתה מפונק יותר מפרעה? תראה איך פרעה הליביש על עצמו מלבן, ואם הוא יכול לעבוד - גם אתה יכול. וכאמור, עם ישראל התלהבו מאד, אלו תנאים טובים! בתים, וילות, ומשכורות גדולות. געוואלידג.

שבט לוי לא התפתו. הם אמרו לעצמם: לא! איננו צריכים את הוילות שלך, לא זקוקים למשכורות שלך, טוב נח ונעים לנו לשבת ב'מאה שערים', בבית הרעוע, לא מעוניינים שום דבר... ממילא, כיון שלא נפלו ב'פה רך' - לא הגיע עליהם אחר כך ה"בפרך". הללו שהשתכנעו מהפה רך, מפה רך נכנסו לפרך. אבל שבט לוי לא התפתו אבל עדיין לא מובן, נכון שהם לא התפתו ולא נפלו בפח השקר של פרעה, אבל פרעה הרי לא היה 'בטלן'. וכי ככה הניח להם להסתובב? כיצד ויתר להם שנים רבות כל כך ללא עבודה מפרכת?

בעלי התוספות אומרים "א געוואלידגע זאך": הקב"ה מסובב הסיבות רצה ששבט לוי לא יהיו בשיעבוד מצרים, וסיבב שפרעה

הכיר בכך ששבט לוי שונים מכולם, עוד מעת ההלוויה של יעקב אבינו ע"ה.

באותה הלוויה של יעקב אבינו, גם פרעה השתתף. הוא ראה שרבות המלווים אינם נוגעים במיטה, רק הבנים נושאים אותה, ניחא. אבל הנה הוא ראה שני בנים הולכים מהצד ואינם אווזים בארון: יוסף הוא מלך, ובמקומו נשאו את המיטה שני בנים - אפרים ומנשה. אבל יש אחד נוסף שמלווה אך לא נושא את המיטה. הרי הוא לובש את אותו ה'שטריימל' כמו כולם, ומדוע אינו נושא את המיטה כמותם?! התחיל פרעה להתעניין, אמרו לו: "זה הבן של לוי".

מה קרה ללוי?

יעקב אבינו אמר לבניו: "לוי לא ישא את מיטתי". מדוע? "כי תפקידו יהיה לשאת את ארון הקודש, את המשכן, ולכן אינני רוצה, חלילה, להשתמש בו".

על הארון של יעקב אבינו ע"ה שרתה השכינה ממש, כמו שרמזו בפסוק: "אנכי ארד עמך מצרים ואנכי אעלך גם עלה" (בראשית מו, ד). זו באמת הסיבה שיעקב אבינו ע"ה ציוה שרק השבטים יגעו בארונם, כי אם מישהו אחר היה נוגע בארון - השכינה היתה בורחת, הכל כתוב בחז"ל. ואף על פי שהשכינה היתה על מיטתו של יעקב אבינו ע"ה לא רצה שלוי ישא אותה.

פרעה לא הבין הרבה מה המשמעות של 'ארון הקודש' ומהו אותו 'משכן', לא הבין ולא יבין, אבל דבר אחד נכנס לו בראש, שאם יעקב אבינו [שהגויים העריכו כל הגה שיצא מפיו, עד שהמצריים רצו לעשותו אליל] לא מעוניין להשתמש בלוי, גם אני לא מעוניין להשתמש בו. בלוי לא משתמשים! לא תהיה לי בכך שום תועלת. לכן לא שיעבד אותם בכוח בעבודת פרך.

אך, אם בני לוי היו מתפתים ל'פה רך', גם אם פרעה לא היה חושב לשיעבד אותם בכוח - הם היו נופלים ומכניסים את עצמם לשיעבוד כמו כולם, אבל כיון שלא התפתו, נשארו בצד ופרעה לא נגע בהם.

בלעדי שבט לוי - אין קיום לעם!

פרעה אמר לשבט לוי: נכון, אינני מעביד אתכם, "לכו לסבלותיכם", אבל כמובן, פרנסה ואוכל לא תקבלו ממני, כלום! מצידי - תגועו ברעב.

אם פרעה לא מפרנס אותם, והם יושבים ולומדים, מהיכן ניזונו? מהיכן חיו?

מביא רבי אליהו לופיאן זצ"ל מדברי חז"ל, שבשנות מושבם בארץ מצרים הנהיגו תור קבוע ומסודר בין אחד עשר השבטים שהיו מורידים מהלחם שפרעה נותן להם, ומתחלקים עם שבט לוי במאכלים, תשמעו, מהלחם הדל של הפועלים הרצועים, פרסו ונתנו לשבט לוי - שיהיה להם לחם לאכול!

מורי ורבותי, תתארו לכם, מבהיל ומרעיד! יש שבט שלם שיושב בבית המדרש, ואך אומרים - לא מניח אפילו אצבע במים קרים... וכל האחרים עובדים עבודת פרך, עינוי, שיעבוד, צער וכאב, הלא העיניים יכולות לצאת להם מקנאה!

אבל בני ישראל לא רק שלא קינאו ושנאו, אלא העירו. הכירו שכל

פרסו על השולחן את המצוקה המדינית: המצב קריטי, הצבא סובל ממחסור משווע בכוח אדם. לדעתנו הגיעה העת שחייבים לגייס את בני הישיבות. מבחינה אחראית ציבורית אין ברירה אחרת, חייבים לגייס את הצעירים יושבי האוהל.

שמעו את תשובתו של הטשבינער רב ותבינו את משמעות דברי שלמה המלך ע"ה: "דברי פי חכם חן" (קהלת י', י"ב). הוא השיב במשל פיו, וכה אמר:

אספר לכם מעשה. אצלנו בחוץ לארץ, בעיירות, עדין לא היו כמעט מכוניות, רק פה ושם. עיקר כלי התחבורה מעיר לעיר ולמשא, היו הסוסים והעגלות.

ביום סגרירי אחד, נסע 'בעל עגלה' עם סוסו, והסוס נעצר, פסק מלכת. הוא הבין כי הסוס התעייף, קשה לו לסחוב, לכן אינו זו. ניסה להכותו עם השוט, אך ללא תוצאות - הסוס מאן ללכת. מה יעשה. בלית ברירה התחיל לפרק את המשא מהעגלה כדי להקל על הסוס. פרק והניח את הסחורה בצדי הדרך [בתקוה שהסחורה לא תיגנב עד שישוב עם סוס חדש ובריא], אבל גם לאחר פריקת הסחורה הסוס זו בקושי ובעצלתיים. "הוא חולה ומתקשה לסחוב אפילו את העגלה" - הרהר העגלון בכא.

ירד מהעגלה. חשב וחשב: "מה אעשה?"

עד שעלה במוחו רעיון גאוני והתלהב: "אי אי אי, פלאי פלאים, יש לי עצה טובה שתציל את המצב באמת: עיקר הכובד של העגלה הם הגלגלים מברזל, הם מכבידים מאד, אפרק את הגלגלים ואחביא אותם בצדי הדרך... עצה נפלאה..."

פנה אליהם הטשבינער רב זצוק"ל ואמר "דעו לכם שזה מה שאתם מעוניינים לעשות! קשה בצבא, נכון, המצב לא פשוט, אבל היעלה על לב בר דעת להוריד את הגלגלים? איך העגלה תסע אם אין גלגלים?! "עומדות היו רגלינו בשערך ירושלים", אומרים תז"ל (מכות י' ע"ב): "מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה? שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה". איך עומדות רגלינו במלחמה? - בזכות שעוסקים בתורה. אם תורידו את הגלגלים הללו - איך נסחב את העגלה לדרכה?!

כל כך טוב, השיב להם במשל פיו. - אזוי גוט!

שמעתי מעשה מרבי משה מרדכי שולזינגר, והתקשרתי אליו לשמוע שוב את פרטי המעשה בדיוק. א מוראדיגע מעשה, מפי השמועה.

היה אחד מהגדולים בדורות הקודמים, הידוע בשמו - רבי הלל מקולומאי, מתלמידי ה"חתם סופר" הוא למד בישיבה בפרשבורג, וכידוע, בימים ההם לא היתה פנימיה מסודרת, לא היה 'חדר אוכל'. הבחורים התאכסנו בבתי העיירה, ואכלו 'מיים' - על שולחנם של בעלי הבתים מהעירה, שהתנדבו להחזיק בחור.

אם אתם רוצים לדעת בפרשבורג התגוררו אנשים בעלי סדר ומשמעת: בשתים בצהרים אוכלים, בשתים ועשרים וחמש דקות נכנסים למנוחת צהרים, כך בצהרים וכך בסדרי היום והלילה - יש סדר לחיים, מתי יושבים ומתי קמים, בשכבך ובקומך.

קיום עם ישראל, שלא יחד לעולם ונצח ישראל לא ישקר - הוא בזכות שבט לוי שיושבים ולומדים. זוהי אפוא זכות קיום עבורם לפרוס מהלחם המועט שפרעה נותן להם ולהעביר לשבט לוי. ראו והבינו מה היתה הכרתם של עם ישראל במצרים. איזו עדינות הנפש, איזו הבנה עמוקה ואיתנה. במצבים הקשים ביותר, ב"קוצר רוח ומעבודה קשה" מתחת לעינוי, הבינו כלל ישראל כי לא הם מחזיקים את שבט לוי אלא שבט לוי מחזיק אותם... בלעדיו אין להם קיום. מוראדיג א געוואלד

א משיגינער!

שמעתי עובדה וידוע לי שמו של בעל העובדה - יהודי נכבד תושב לונדון, אך כמובן לא אנקוב בשמו. העיקה לו על הלב שאלה שליוותה אותו תקופה ארוכה, והרהר בה רבות: "הבנים שלי בני תורה, ברוך ה', לי יש פרנסה בכבוד, כי אנחנו 'בעלי בתים', ואני לא היחיד, כמותי ישנה קבוצה רחבה של יהודים ישרים ויראי ה' שיש לנו יכולת להחזיק את הבנים היקרים שלנו, ואנו עושים זאת בכבוד, אבל מה יעשו הנכדים, הרי לבנינו אין כסף, ואיך הם יחזיקו את הבנים שלהם, אבוי, מה יהיה עם הנכדים שלנו? ומי יודע מה יהיה גורלם של הנינים - מי יעמוד לצידם.

היהודי הלך במיוחד לשאול יהודים חשובים, ותשובתם לא סיפקה אותו, כשהשאלה המשיכה להטרידו. המשיבים דיברו איתו על 'ביטחון' ו'אמונה' וכמובן ללא הועיל...

תשמעו, ממש כמו שאני מספר לכם, הוא נכנס ל"בית ישראל" - האדמו"ר מגור זכר צדיק לברכה, התחיל לתנות את כאבו ומצוקתו: "מאד מעיק עלי, ואף על פי ששאלתי כמה מגדולי ישראל עדין אין לי תשובה מספקת - - את הבנים אני מחזיק, אבל מי יעודד את הנכדים, מי יעמוד לצידם מה יהיה עם הנכדים?" דיבר ושפך את הלב.

ה"בית ישראל" נתן קפיצה מהמקום, והתחיל לצעוק: "א משיגינער! א משיגינער! אתה דואג על עוד חמישים שנה?!"

הרבי זצ"ל העניק לו את התשובה הטובה ביותר.

אדם באופן טבעי, בטבעו של עולם אין לו עסק בעתיד הרחוק, ומי שדואג ליובל שנים מה יאכל ומה ישותה ומה ילדיו ונכדיו - הוא 'משיגינער'!

אלפי שינויים, ריבי רבבות של עצות ופתרונות יתגלגלו לכאן ולשם - בחמישים שנה הבאות, והוא דואג לקב"ה איך לכלכל את 'שבט לוי' האהוב עליו... ה' יתברך, שהוא כל יכול, מחזיק את שבט לוי מימי גלותנו בארץ מצרים ועד היום, והצדיק הזה בתום לבבו דואג מה יהיה בעוד חמישים שנה, כאשר בקוש יודע לתת תחזית מה יהיה בעוד כחודש ימים. א משיגינער!!

שבט לוי, ה' חלקו ונחלתו.

לא להסיר את גלגלי העגלה

שליחים מיוחדים משרי הממשלה מתנועת 'הפועל המזרחי' נכנסו לביתו של הרב מטשעבין ז"ע גאון הגאונים, והביעו את צערם. הם

**אם אתם רוצים לדעת בפרשבורג
התגוררו אנשים בעלי סדר
ומשמעת: בשתים בצהרים
אוכלים, בשתים ועשרים וחמש
דקות נכנסים למנוחת צהרים, כך
בצהרים וכך בסדרי היום והלילה
- יש סדר לחיים, מתי יושבים
ומתי קמים, בשכבך ובקומך**

בסגנון חריף ופתח בתשובה חריגה: "כל מה שאמתם, הכל אמת ויציב! אבל יש לי הערה אחת קטנה".
"הערה?! איזו הערה יכולה להיות לך?!"
"בבקשה: לא אני אוכל אצלך. לא. אתה אוכל אצלי... אמת, אין לי מילים להודות לך על מה שאתם עושים בשבילי, אבל ההגדרה שאמת שאני אוכל על שולחןך אינה נכונה כי אתה אוכל בזכותי..."
ר' הלל ידע שהוא מדבר מול יהודי מיוחד שמבין ומוקיר באמת, כי מי שלא מבין היה משליך אותו מיד מכל המדרגות...
שומעים דיבורים עזים? אני לא אורח שלך, אתה האורח שלי...
בעל הבית תפסו, חיבקו ונישקו: "הלל הלל, הכנס הביתה, שב ותאכל".
הבחור נרתע: "לא, לא, מאוחר כעת", ושב בחוסר נעימות לבית המדרש.
זו האמת. אגעוואלדיגע אמת.
מי מחזיק את מי? עם ישראל את שבט לוי או שבט לוי את עם ישראל? - שאלה שהיא תשובה.

(מתוך הספר 'יחי ראובן')

רבי הלל הבחור נשלח לאכול אצל בעל בית אחד מכובד מחשובי העיר. ר' הלל היה מתמיד גדול ועילוי, מוחו היה שקוע בלימוד התורה עד שהיה שוכח את זמן האיכלה. במקום בשתיים בצהרים הגיע בשעה שלוש, אבוי.

בעל הבית באמת לא היה מרוצה מהנהגות הבחורצ'יק. זה הפריע לו את המנוחה ואת הסד המופתי שהבית נהג בו. אבל הוא צבר את הכעס בפנים ושתק, כי העריך עד מאד בני ישיבות ותלמידי חכמים שקדנים, וגם הבין שאין הרבה מה לקוות מהבחורצ'יק הזה, כי הוא עילוי, ואין תקווה רבה להשליט עליו סדר ומשמעת.
צהרים בהיר אחד ר' הלל הבחור שכח לחלוטין כי ממתינה לו ארוחה בבית המשפחה. כאשר הביט על השעון הבחין ומיד התאנת: "אוי וי, כבר ארבע וחצי!"

חשב לעצמו: האוכל לא נורא, אבל מסתמא בעל הבית דואג לי, אלך ואודיעו שברוך ה' הכל בסדר, ובעזרת ה' מחר אבוא לאכול כרגיל. רק להודיע לו, כדי שיהיה רגוע.
הבחור דפק בדלת, ובעל הבית היה כבר אחרי ה"שלאף שטונדה" [-שנת צהרים דשנה]. קם מכורסתו, פתח את הדלת, וכשראהו הרים קול: "מה קרה לך, הלל?"
"לא קרה שום דבר".

"אם כן מדוע לא הגעת לאכול את מה שהכינו לך?"
"מה אומר ומה אדבר, היה לי רשב"א קשה, התעמקתי ושכחתי, ללא כוונה חלילה, פשוט שכחתי".

באותו רגע בעל הבית לא התאפק ופתח את פיו: "יש משהו שעומד לי על הלשון לומר לך הרבה זמן, כעת אומר לך עד הסוף - אחת ולתמיד. תגיד, מה אנו לא עושים בשבילך: דואגים לך משתדלים להכין את הארוחות שיהיו על הצד היותר טוב, מתאמצים וחושבים עליך, ואתה הרי אורח אצלנו כמעט בחינם אין כסף, ההורים שלך שולחים מפעם לפעם כמה פרוטות, לא יותר. תבין, מה מבקשים ממך? וכי ביקשנו פרוטה אחת נוספת? לא, דבר אחד מבקשים ממך: תבוא בזמן לסעודה! וככה אתה מתנהג? תאמר לי בתום לב, וכי זו דרך? וכי כך מתנהג בן תורה?"

בעל הבית המשיך לשפוך קיתונות של רותחים, לא משנאה חלילה, אלא מכאב רב, היה קשה לו לסבול את האיחורים ואת חוסר הסדר של הבחור. בעל הבית יצא מגדרו וחזר על דבריו שוב ושוב - שפך את כעסו. הבחור המתין בסבלנות, נתן לולסיים את "הדרשה".

בעל הבית עמד, ממתין לתגובת הבחור.
ר' הלל ידע שהכועס מעריך תורה, וגם הכיר שאי אפשר לדבר איתו

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

פעם פגש בי יהודי: "אולי ידוע לכם על איזה גמ"ח?". אמרתי: "שמעתי שפלונני מנהל קופת גמ"ח". הודה והלך. ויהי כמשלוש חודשים, ובעל הגמ"ח פוגש בי: "רבי יעקב, לא נעים לי, אבל אתם שלחתם אלי את פלונני שאלוה לו, ורק מפני כבודכם הלוויתי לו - ושטרותיו חוזרים בלי כסוי"...

הרב יעקב גלינסקי זצוק"ל, על גזירות פרעה ושבת הלוי

"ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך" (בראשית א', י"ג)

"בפרך", דרשו רבותינו (סוטה יא ע"ב), בפה רך. פרש רש"י: "משכום בדברים ובשכר, עד שהרגילום לעבודה". ויש להבין מדוע סובב ה' כך, שתחילת שעבודם יהיה בפיתוי ומרצונם? אך דבר גדול השמיעונו, ונספר סיפור. מקומם ומרגיז: פעם פגש בי יהודי: "אולי ידוע לכם על איזה גמ"ח?" גם זו גמילות חסד, ליידע על קופת גמילות חסד. אמרתי: "שמעתי שפלונני מנהל קופת גמ"ח". הודה, והלך. ויהי כמשלוש חודשים, ובעל הגמ"ח פוגש בי: "רבי יעקב, לא נעים לי, אבל אתם שלחתם אלי את פלונני שאלוה לו, ורק מפני כבודכם הלוויתי לו" -

לט ע"א), שכל שביבשה טמא בים טהור, ולהיפך. ולפי זה, היה כלב הים צריך להיות בעל חיים מותר באכילה! שאלה.

"אבל יש לי תירוץ", אמר הרב מפוניבז': "המשנה (כלים פ"ז מ"ג) אומרת, שאם יוצרים כלי מעור של בעל חיים ימי, אינו מקבל טומאה: 'כל שבים, טהור. חוץ מכלב המים, מפני שבורח ליבשה' - כשבאין לצודו, לכן נחשב כבעל חיים יבשתי. ולכן, אסור באכילה!". כפתור ופרח! תשובה נפלאה.

"ולמדנו מכאן", אמר, "שאם יש לך יהודי המשייט בביצת החילונית כל חייו, אבל בעת צרה בורח לבוראו, בא לבקש ברכה ומעתיר שוועה- מגלה הוא, שיצור מאין הוא. שייך לעולמה של תפילה ולקשר עם בוראו!".

וכך היה במצרים- עם שקוע במ"ט שערי טומאה, ביטלו ברית מילה, עבדו עבודה זרה, מלאכים לא ראו במה נבדלים הם מהמצרים? אבל במצוקתם זעקו לבוראם- ועמו הם, שמע בוראם! וזהו שנאמר: "ה' עוזי ומעוזי". ומתי יודע הדבר, כאשר הוא "מנוסי ביום צרה!" (ירמיה אז, יט).

הרי לך: "אני שלחתי?!" וההמשך צפוי: "שטרותיו חוזרים בלי כסוי"...

והוא מספר: "הבוקר איתרתי אותו, אחרי ריצות וטרחות. אמרתי לו: 'ראה, קורה שחוזר שטר, אבל האחד אחרי השני? האינך חושב לפרוע את ההלוואה?!'..."

"ומה, חושב אתה, ענה? לא תאמני! משך בכתפיו ואמר: 'מי ביקש ממך להלוות לי?!'... השמעתי?! חשבתי שאני מתעלף?! - מי ביקש ממך להלוות לי! לא נשמע כדבר הזה!" לא נשמע? דווקא כן, ומימות עולם!

כשאדם הראשון חטא, אמר שהאישה אשמה. נשאלה האישה, ואמרה שהנחש אשם. הנחש לא נשאל מה בפיו, כי "אין טוענים למסית". שאלה הגמרא: ומה היה לו לומר? והשיבו, שהיה טוען: "דברי הרב ודברי התלמיד, דברי מי שומעין" (סנהדרין כט ע"א) - השומעים אתם! הוא פיתה והסית, ולבסוף מיתמם: מי אמר להם לשמוע לי...

וכידוע, כתב הרמב"ם (באגרתו לבנו) שפרעה הוא משל ליצר הרע. אין, אפוא, פלא בכך שראשית שיעבודו בפה רך, בפיתוי מרצון - ומי אמר להכניס עצמם לעולו?! הנה, שבת לוי לא נתפתו, והיו חופשיים מעבודתו!

ונצעק אל ה' אלוקי אבותינו

רב אחד הגיע אל ה'חפץ חיים' זצ"ל, הציג עצמו: רב הוא, בעיירה פלוננית. התעניין ה'חפץ חיים': "מה מצב היהדות שם?" נאנח הרב: "האידישקייט בשפל המדרגה. המסיתים מרימים ראש,

הרב מפוניבז' זצ"ל שאלני שאלה: בגמרא (חולין קכז ע"א) אמרו, שכל מה שיש ביבשה יש בים, חוץ מן החולדה. ואמרו (בעבודה זרה

שלושים יום

קודם הסיום...

מצטרפים
ללימוד
הדרך היומי
ועד ה' אדר ב זוכים לסיים
מסכת כל 30 יום!

הרב אפרים
סגל שליט"א

השיעורים נמסרים
בתמצות ובבהירות
על ידי פה
מפיק מרגליות

סיום
מסכת
חגיגה

ה'
אדר ב'

סיום
מסכת
מועד קטן

ט'
אדר א'

סיום
מסכת
מגילה

י"א
שבט

שלוחה 04-2

077-2222666

כששואלים אותם כיצד התקרבו ליהדות בתקופה כה קצרה, הם משיבים ואומרים בתמיהה: "מה זאת אומרת איך? תשאל אותי איך הייתי קודם לכן, איך הייתי מסוגל להיות רחוק מכל יהדותי ואמיתות תורת, מהתורה הקדושה שנתן לנו ה' יתברך!"

הגאון רבי ראובן אלכז שליט"א על כה הרצון

"ותשלח את אמתה ותקחה" (שמות ב', ה')

אם אדם בא להיטהר - הקב"ה מסייע בידו, עוזר לו, ואם בא להטמא - הקב"ה רק "פותח לו", לא מסייע. כביכול אומר לו: תעשה מה שתרצה, הבחירה בידך. "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע... ובחרת בחיים" (דברים ל, טו-יט).

בתייה בת פרעה באה להיטהר, היא רצתה להציל את מושיען של ישראל, ולכן ה' יתברך עזר לה ושרבב את ידה, כדי שתוכל להציל את משה רבינו, מושיעם של ישראל.

ישמעו רחוקים ויבואו

במציאות של ימינו זוכים אנו לראות דבר זה מקרוב. רבים מאחינו שהיו רחוקים מרחקים עצומים משמירת תורה ומצוות, "הרחק כמטחוי קשת" (בראשית כא, טז), כאשר דיברו איתם בנושא התשובה וקרבת ה', תורתנו ויהדותנו - הם החלו לבעור באש של קדושה, וקבלו עליהם שמירת תורה ומצוות בשלמות.

כששואלים אותם כיצד התקרבו ליהדות בתקופה כה קצרה, הם משיבים ואומרים בתמיהה: "מה זאת אומרת איך? תשאל אותי איך הייתי קודם לכן, איך הייתי מסוגל להיות רחוק מכל יהדותי ואמיתות תורת, מהתורה הקדושה שנתן לנו ה' יתברך!"

הדבר מזכיר את נוסח הברכה שאנו אומרים בתפילת שמונה עשרה: "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח... מצמיח קרן ישועה". מדוע אומרים "קרן" ישועה ולא אומרים "מצמיח ישועה", הרי אנו רוצים ישועה שלמה? אלא, שכאשר קורנת וחודרת הקרן הזו - כבר יודעים מהי הישועה. על ידי התשובה יש את האור, עמו נתן להגיע אל הגאולה. כאשר קרן האור נזרקת לעמק הבכא, והאדם נצמד לקרן הזו - הוא

חז"ל (סוטה יב ע"ב) אמרו, שכאשר ירדה בתייה בת פרעה ליאור לרחוץ מגלולי בית אביה ולהתגייר, היא ראתה את התיבה שבה היה מונח משה רבנו, כמו שנאמר: "ותשלח את אמתה ותקחה". מפרש רש"י: "את אמתה - את ידה, שנשתרבה אמתה [ידה] אמות הרבה". יש להתבונן בדבר: התיבה היתה רחוקה ממנה מרחק רב, יש אומרים עשרים אמה ויש אומרים ארבעים אמה [עשרה מטר או עשרים מטר לערך], באופן טבעי היא לא היתה יכולה בשום אופן להגיע לתיבה, ובכל זאת שלחה את ידה לתיבה. היתכן? הרי בתייה בת פרעה היתה פקחית גדולה, המוכנה ללכת עם האמת שלה בכל מחיר, ואם כן כיצד הושיטה ידה לתיבה שהיתה כה רחוקה ממנה?

אלא, שבתיה בת פרעה ידעה את הסוד: הן אמת שקשה להגיע לתיבה באופן טבעי, אך היא הבינה שבתיה הזו טמונה הצלה מסוימת, ועליה לדאוג להצלתה. היא עשתה, אפוא, את ההשתדלות המרבית מבחינתה, ואמרה לקב"ה: "ריבוננו של עולם, אני מושיטה את ידי, עד כאן מגיעה ידי ולא יותר. מעבר לכך - אין בכוחי לעשות!". כעין מה שמצינו בבדיקת חמץ ש"זה בודק עד מקום שידו מגעת, וזה בודק עד מקום שידו מגעת, והשאר מבטלו בלב"ו" (פסחים ח ע"א, ונפסק בשו"ע סימן תלג ס"ז).

באותו רגע שהושיטה ידה, הקב"ה שרבב את ידה אמות הרבה עד שהגיעה אל התיבה!

ראתה שכינה עמו

ולא זו בלבד, אלא נאמר: "ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה", ואמרו חז"ל (סוטה שם): "את" לרבות את השכינה שהיתה שרויה עמו. לפני רגע עוד היתה בתייה גויה, בתו של פרעה - רוצח ישראל, ומיד כשירדה לטבול ראתה את השכינה למולה!

ללמדנו, שכאשר יהודי מתחיל ומשתדל בכל יכולתו - הקב"ה עוזרו, וכבר, תוך רגע, זוכה הוא לראות את השכינה הקדושה!

אדם שמתחיל להתקרב בכל לבו ונשמתו אל מבועי התורה והיראה, מסייע לו הקב"ה לאורך כל הדרך ומזכהו בדברים גדולים, שאחרים אינם יכולים לזכות בהם.

רבותינו (יומא לח ע"ב) דורשים על הפסוק: "אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן" (משלי ג, לד): "בא לטמא - פותחין לו, בא לטהר - מסייעין אותו".

פרש רש"י: "והנה נער בוכה - קולו כנער".

כשפתחה בתיה בת פרעה את התיבה, ושמעוה קול נער בוכה, לא הבינה כיצד יתכן הדבר? הלא לפניו תינוק, ואיך יוצא ממנו קול של נער?

אלא, שקולו של משה רבינו ע"ה לא היה קול שבקע מפיו - אלא קולם של כל ילדי ישראל שנזרקו אל היאור! קול זה אכן לא היה קולו של תינוק - אלא קול חזק ועבה, כמו של נער גדול.

מעשה דומה על קול, שלא היה קול אדם אחד, אירע בימי רבי יהושע צייטלס משקלוב, המכונה 'השר מאושיצה'.

בתקופה זו סבלו היהודים צרות שונות ומשונות, מדוכס שונא ישראל שהיצר להם. מוחו הקודח היה ממציא ללא הרף חוקים והגבלות, שכל מטרתם להציק ליהודים שנואי נפשו.

הצורה היחידה שבה הצליחו להתמודד איתו ועם גזרותיו, היו מתנות שונות שהקפידו לשלוח אליו. השוחד עשה את תפקידו נאמנה, ועיוור במקומות שהיה צריך לעזור... אך פעם אחת פקעה סבלנותם, והם ישבו לטכס עצה, כדי למצוא לעניין פתרון שיספיק לטווח ארוך.

קם רבי יהושע צייטלס והציע, לשלוח מכתב למלכה, ובו תלונה חריפה נגד אותו דוכס. שמע וועד הקהילה והתנגד, כי חשש שלא ימצא אדם שיהיה מסוגל לעמוד לפני המלכה, ולדבר בשפה ברורה וצחה. בסופו של דבר התחייב השר מאושיצה עצמו לקבל עליו את האחריות לעניין, ולייצג בעצמו את המשלחת. בהסכמת כל חברי הוועד נשלח אל המלכה מכתב, ובו בקשה להתקבל לפגישה עמה.

עד מהרה התקבל מארמון המלכה מכתב תשובה, ובו תאריך ושעה שבהם תיאות המלכה לפגוש את חברי המשלחת היהודית ולשמוע את אשר בפייהם.

בהגיע הזמן המיועד התייצבו כולם. השר מאושיצה פתח ותיאר בפני המלכה בנימוס ובדרך ארץ, את הצקותיו של הדוכס, ואת הגזרות שהוא גוזר עליהם חדשות לבקרים. תוך כדי הדברים החל קולו לעלות ולהתלהב, עד שהחל לצעוק ממש.

בשלב זה עצרה אותו המלכה, ואמרה: "התחלת את דבריך בנימוס גדול, ופתאום הפכת את סגנוןך והתחלת צועק בקול גדול, שאינו מקובל ואינו יאה לבית המלוכה".

אמר לה: "אני לא מדבר ולא צועק. קול זה שאת שומעת אינו קולי, אלא קולם של היהודים הסובלים מעיניו ומצער. קולם ואנחותיהם מן הצרות הקשות, הם שבוקעים מתוך גרוני!".

ניכרים דברי אמת, ודבריו היוצאים מן הלב נכנסו לליבה של המלכה. היא הורתה לשר הצבא, שהיה נאמן עליה, ללכת לחקור ולדרוש את הענין בקרב תושבי המקום, ולעקוב אחרי פנקסי ניהול החשבונות של אותו דוכס. השר בדק ומצא מעשי שחיתות רבים, מלבד עדויות שונות שאסף על התנהגותו הנלוזה של אותו דוכס. כשהודיע על כך למלכה, היא פיטרה אותו מיד, ומינתה במקומו את השר מאושיצה...

(מתוך הספר 'משכני')

מצליח לצאת לחוף מבטחים, כפי שעשו זאת בעלי התשובה היקרים שהגיעו עד הלום, כמותם יש אלפים ב"ה.

בענין זה אספר מעשה שהיה:

לאחד מרבני הישיבה היו בעבר שכנים חילונים, שהבעל היה במאי מפורסם, והאשה עיתונאית בכירה, שבקושי הייתה נמצאת בביתה. רוב הזמן הסתובבה ברחבי העולם - פעם בארצות הברית, פעם בקנדה ופעם באנגליה.

בתם בת הארבע עשרה של הבמאי והעיתונאית, היתה נכנסת לביתו של הרב בתדירות ושואלת שאלות ביהדות, איך מברכים ומה מברכים על כל דבר, ומבקשת סידור תפילה. היא הוסיפה לומר שהיא אוהבת את הדת ומאמינה במציאות ה' בעולם.

הוריה היו מתנגדים בחריפות לדרך הזו של בתם, ואמרו לה שכשתגדל תעשה כרצונה, אך כעת תציית להם, ותעשה כמעשיהם.

באחת משבתות השנה, ביקש האב מבתו שתצטרף עמו לנסיעה ברכב, אך הבת עמדה בתוקף ובעוז, והתנגדה לחלל את השבת. "קבלתי על עצמי להיות יהודיה אמיתית, שומרת תורה ומצוות, ולכן לא אסע בשבת!", אמרה.

האב לא השתכנע, ואילצה בכוח להיכנס לרכב. אמרה לו הבת: "הפעם אסע איתך, אך דע לך אבי היקר, שאם תאלצני שוב לנסוע בשבת, תהיה זו נסיעתי האחרונה עלי אדמות, כי מוכנה אני להקריב את חיי למען שמירת השבת!".

האב היה נבוך מאד, השתומם ממיסירות נפשה של בתו, והניחה לעשות כרצונה.

באותה שנה, בבית הספר בה למדה הנערה, עמדה המורה והרצתה על חגא של הגויים במשך שלשה ימים רצופים. המקור לחג ומנהגיו, כששאר השעורים נדחקים הצדה. ביום השלישי פקעה סבלנותה של הנערה והיא קמה ואמרה:

"מורתי הנכבדת, לפני כחודשיים חגג העם היהודי את ראש השנה ויום הכפורים, ולא שמענו שדברת על כך יותר ממחצית השעה, ואילו על חגא של הגויים את עומדת ומספרת כבר שלושה ימים, על מנהגיהם השונים וכדומה, האם אנו יהודים או נוצרים?!"

המורה נזפה בה ואמרה: "הסתלקי מפה, את מפריעה לכולם, אל תטיפי לי מוסר על מיסיונריות..."

הבת לא נבהלה, ויצאה מהכיתה בראש מורם, עם חיוך על הפנים, לנוכח עיניהם המשתאות של המורה וחברותיה לספסל הלימודים.

מה נתן לה כוח לעמוד כך מול המורה?

הלחץ הרב שהופעל עליה, הן מצד הוריה והן מצד מוריה, העלה אותה יותר ויותר, ונתן בה את הכח להמשיך לדבוק באמת שלה, והתקיים בה הפסוק: "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ" (שמות א, יב).

דבר זה עורר תמיהות אצל שאר התלמידים והתלמידות, והחלו להתעניין ולהסתקרן על נושאי היהדות המוסתרים מהם, ורבים מהם שבו בתשובה שלימה.

ללמדך שהבא להטהר מסייעין בידו, וכאשר יהודי מצדו עושה את ההשתדלות להתקרב לבוראו, הקב"ה מסייעו, "כי ימינך פשוטה לקבל שבים" (מנוסח הסליחות).

הרב החסיד רבי שמואל דוד הרצוג הי"ו, בעל היקב ובית המסחר המפורסם ליינות ולמשקאות חריפים "יינות קדם" בארצות הברית, שיצאו לו מוניטין בכל העולם כולו. היקב שלו הוא מן השורה הראשונה של היקבים המוצלחים והטובים ביותר, שמעתי ממנו סיפור שסיפר מאביו, הרב החסיד ר' יונה הרצוג זכרונו לברכה, מיסד היקב

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על כח האמונה

"וַיֵּאמֶן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקֵד ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עֲנִיָּם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ" (שמות ד', ל"א)

בגמרא (שבת צ"ז.) למדו מכאן, שישראל מאמינים בני מאמינים הם, שהאמינו שנראה אליו ה' אף כי הוא פלא גדול [עיין העמק דבר להנצי"ב]. ושמעו וקיבלו דבריו בכל לב, באמונה תמימה ופשוטה ללא ערעורים וללא ספקות.

ברם, לאחר כמה שנים, כשמשפחתו גדלה והתרחבה, וכבר היו לו אחד עשר ילדים בביתו בלי עין הרע, לא הספיקה הפרנסה המועטת שהנפיק היקב הקטן, להחזיק משפחה כה גדולה. הוא חכך בדעתו: אולי לעזוב את מסחר היין, שלא הכניס לו באותה תקופה סכומים גדולים ולחפש מלאכה אחרת? - יום אחד הוא גילה שמחפשים שמש בבית הכנסת הגדול באזור, ומציעים משכורת די יפה. הוא חשב להציע את מועמדותו.

אך בהיותו אמון על אמונת הצדיקים, לא רצה לעשות מעשה מעצמו, בלא לשאול את פי החכם, כפי שהיה אמון בצעירותו להיוועץ ברבו הקדוש בגאלאנטע. בהיותו סמוך באותה עת למרכז חסידי סאטמאר שבויליאמסבורג, התקרב אל הרב הקדוש הנודע, רבי יואל מסאטמאר זצוק"ל בעל "ויואל משה". הוא היה מתפלל בבית מדרשו בחול ובשבת, ומשתתף ב'שולחנות' וכו'. לפיכך, בעמדו כעת לפני פרשת דרכים בחייו, הלך לשאול את פי קדשו של הרבי הקדוש מסאטמאר.

הוא נכנס אפוא אל הקדוש פנימה, הציע את ספקותיו, ופרש את כל הצדדים שבדבר. הרבי היה חוכך מאד בדבר ומסתפק בדעתו: מצד אחד אין זו מלאכה נאה לבעליה, להיות 'שמש' בבית הכנסת, אך מאידך גיסא אין ביקב כדי מחיתו. הרבי היה מנסה לחשב יחד עמו, שמא ישנם דרכים להגדיל הכנסות היקב וכדומה, אבל לא

הרב החסיד רבי שמואל דוד הרצוג הי"ו, בעל היקב ובית המסחר המפורסם ליינות ולמשקאות חריפים "יינות קדם" בארצות הברית, שיצאו לו מוניטין בכל העולם כולו. היקב שלו הוא מן השורה הראשונה של היקבים המוצלחים והטובים ביותר, שמעתי ממנו סיפור שסיפר מאביו, הרב החסיד ר' יונה הרצוג זכרונו לברכה, מיסד היקב.

הרב החסיד ר' יונה זכרונו לברכה, נולד בהונגריה של לפני מלחמת העולם השנייה, בהגיעו לשנות הבחרות נשלח ללמוד בישיבה הגדולה ומפורסמת של הרב הקדוש הנודע מגאלאנטע זצוק"ל, ה' יקום דמו. כמו כל שאר תלמידי גלאנטע, היה אף הוא קשור ברבו הקדוש בעבודות אהבה איתנה עד אין קץ, כפי שידוע גודל אהבתו ומסירותו לתלמידיו שהיו קשורים עמו עד מאד.

בימי הרת עולם של המלחמה האיומה, נשלח בסלקציה אל מחנה עבודה בהיותו בחור צעיר וחסון הוא שרד את המלחמה בניסי ניסים, כשהוא מותיר אחריו בכבשני האש את כל משפחתו, הוריו, אחיו ואחיותיו, וכן את כל בני הישיבה, ביחד עם רבו הקדוש, שעלו על המוקד בקידוש השם נורא, יחד עם כל יהדות הונגריה המפוארה. הוא הגיע לאתר המלחמה בגפו לארצות הברית. בחור בודד וגלמוד, אוד מוצל מאש, וניסה לשקם את חייו מחדש, כשהוא מתחיל מאפס גמור, ללא פרוטה לפרטה. לאחר שניסה כמה מלאכות, הוצאה לו משרה במלאכת היין. כשניגש למלאכה זו, היא מצאה חן בעיניו, הוא למד עד מהרה את רזי היקב ואת סודות הצלחת היין, עד שלאחר כמה שנים החליט לפתוח יקב קטן משל עצמו. הוא נשא אשה, הקים משפחה, ועסק במלאכת היקב הקטן שפתח בעצמו.

הנה בחלומי נגלה אליו רבו הקדוש
מגאלאנטע זצ"ל, שדבקותו
הגדולה בו לא נפסקה גם לאחר
פטירתו, וזכרו נשאר חקוק בנפשו
לעד. והנה הוא רואה את רבו
הקדוש ניגש אליו, ובבת שחוק על
פניו מוכיחו במתק לשון קדשו:
"ליבער יונה! וויין בלייבט וויין!"

הנלמד מטיב עובדה זו, מלבד גודל כח הצדיקים להמשיך הברכה לדורי דורות - כח האמונה החזקה, הפשוטה והתמימה שהאמין הרבי הקדוש מסאטמאר בזה, ולא ביטל הדבר כדרך אנשים שמבטלים החלום במחי יד, באמרם שאין כאן כי אם חלום הבל, ואין אדם חולם אלא מהרהורי ליבו.. וכיוצא בזה, דברים המצננים את להט האמונה, אלא האמין ושמע וקיבל, כדרכם של ישראל מאמינים בני מאמינים, שקיבלו את דבר משה, והאמינו שנראה אליו ה'.

אף אנו נלמד מהרבי הקדוש מסאטמאר, שהיה כידוע חכם ופיקח עצום, וכמדרגת חכמתו היתה גם מדרגת אמונתו הפשוטה והתמימה, עד שנתן הבטחה גמורה על סמך החלום. ובדבר שאך זה אתמול היה חוכך ומסתפק הרבה, כשרק שמע סמיכת ידי הצדיק בדבר, נתן הבטחתו הברורה להצלחה בלשון ברורה ובשפה נדיה, זה והכח של אמונתם של ישראל!

(מתוך 'טיב המעשיות')

מצאו שום עצה מעשית בדבר. כך היה יושב עמו ומתלבט בדבר לכאן ולכן, כשאינו פוסק בתשובת דבר ברור. מענה לשאלו - לא קיבל הרב ר' יונה, והגדי זאת כך: "נכנסתי עם ספק ויצאתי עם ספק ספקא"...

באותו לילה, כשעלה הרב ר' יונה על יצועו, והנה בחלומי נגלה אליו רבו הקדוש מגאלאנטע זצ"ל, ה' יקום דמו, שדבקותו הגדולה בו לא נפסקה גם לאחר פטירתו, וזכרו נשאר חקוק בנפשו לעד. והנה הוא רואה את רבו הקדוש ניגש אליו, ובבת שחוק על פניו מוכיחו במתק לשון קדשו: "ליבער יונה! וויין בלייבט וויין!" [יונה האהוב, יינן נשאר יינן], לחיים! "עד כאן לשון קדשו.

ויהי בבוקר ותפעם רוחו, הוא זכר היטב את דבר החלום. נפשו נסערה מאד בקרבו והוא לא מצא מנוחה לעצמו, הן מעצם הזכות לראות פני רבו הקדשו אחר שנים שנפרד ממנו באופן טראגי כל כך, והן מהדברים ששמע ממנו. תכף באותו יום נכנס שנית אל הרבי הקדוש מסאטמאר, וסיפר לו ברוח נסערה את דבר החלום.

ויהי כשמוע הרבי הקדוש את שמע הרב הקדוש מגאלאנטע, קם מכסאו מלוא קומתו, פנה בלהב אש אל הרב ר' יונה ואמר לו: באם רבך הקדוש, ה' יקום דמו הטריח עצמו לרדת אליך ממקום גבוה ונורא הוד כל כך, [עיינן פסחים (נ)]: "הרוגי מלכות אין אדם יכול לעמוד במחיצתן" יעו"ש], מובטח אתה בהבטחה גמורה, להמשיך ולהתעסק במסחר היין, ודבר רבך הקדוש אל תפר כי וויין בלייבט וויין. כעת אין לי שום ספק בדבר, אחר שזו הוראה ברורה מרבך הקדוש. מבטיח אני לך בהבטחה גמורה שתצליח עד רום פסגת ההצלחה!"

כמובן, את פקודת רבותיו שמרה רוחו, הוא נשאר במלאכת היין, ובתוך זמן קצר עלתה קרנו מאד ונתעלה לגדולה. יינו השתבח והתקבל בחן על שולחן מלכים, עד שהתפרסמו יינות קדם כיינות משובחים לתפארת. הוא הצליח עד מאד בעסקיו ונעשה עשיר מופלג עד היום הזה נהנים בניו ומשפחתו מן היקב המופלא של יינות קדם, המשווקים בכל העולם, ובעיקר בכל רחבי ארצות הברית, לאורך ימים ושנים טובות.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

סיפר לי ידידי הרה"ג רבי חגי רקובסקי שליט"א, סיפור מדהים: "דודי רבי אליעזר רקובסקי זצ"ל נזקק לניתוח מסובך, והוא נכנס למרן ה'קהילות יעקב' זי"ע שיתפלל עליו. "שמי אליעזר בן רבקה", אמר. הביט בו רבינו הסטייפלר ואמר לו: "אתפלל עליך בכללות, אך לא אזכיר את השם אליעזר, כיון שלא קוראים לך אליעזר"...

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א על משמעות שם האדם

"ואלה שמות בני ישראל" (שמות א', א')

סיפר לי ידידי ראש כולל הוראה באלעד הרה"ג רבי חגי רקובסקי שליט"א, סיפור מדהים: "דודי רבי אליעזר רקובסקי זצ"ל נזקק לניתוח מסובך בדרום אפריקה והוא נכנס למרן ה'קהילות יעקב' זי"ע שיתפלל עליו. "שמי אליעזר בן רבקה", אמר. הביט בו רבינו הסטייפלר ואמר לו: "אתפלל עליך בכללות, אך לא אזכיר את השם אליעזר, כיון שלא קוראים לך אליעזר"...

הרב רקובסקי נדהם. "קוראים לי אליעזר", אמר, אך הסטייפלר התעקש שזה לא שמו.

הוא שב לביתו והביט בשטר הכתובה שלו. נכתב שם אליעזר. הוא נכנס שוב לרבינו הסטייפלר ושוב, הסטייפלר זצוק"ל התעקש. "לא קוראים לך אליעזר".

"דודי היה בעצמו אדם מבוגר והוריו כבר נפטרו" מספר רבי חגי רקובסקי- "לכן ניסו לחפש יהודי שהשתתף בברית שלו. נזכרו שסיפרו שהרב מנחם פרוש ז"ל השתתף בברית. דודי נסע אליו ושאלו כיצד קראו לו בברית. ר' מנחם פרוש פרץ בצחוק ואמר: "את הברית שלך אי אפשר לשכוח... אביך כיבד בברכות יהודי ירושלמי עליז ושובב, שבמקום לקרוא לך אליעזר, קרא לך 'רב לייזר'..."

מובא בספרים שהמנהג הוא לקרוא דווקא בשמות בעלי חיים שיש להם הקשר תורני, כמו בעלי החיים שהשבטים נמשלו להם (גור אריה יהודה, נפתלי אילה שלוחה, בנימין זאב יטרוף), והשם צבי נוסד בדמיונו לאיילה, וכן השם דב התחבר בדרך כלל לשם יששכר, כנראה מפני שלא רצו לקרוא בשם 'יששכר חמור גרם', ובחרו, לא ברור מדוע, בשם דב, כתחליף לשם 'חמור'. (וראו בס' זכר דוד, מאמר א פ"ג ובס' ברית אבות ח, כג, ובס' ויקרא שמו בישראל פטו, ז).

לפני כמה שנים הסתלק הגאון רבי יוסף דוד הרבסט זצ"ל. תלמיד חכם אמיתי בכל רמ"ח ושס"ה. לכל שאלה ששאלת אותו, היתה לו תשובה מסודרת ומנומקת, גדושה במקורות מראשונים ואחרונים. רבי יוסף היה אדם מיוחד, אציל נפש ונעים שיחה, וכל כולו היה תורה בעיון ובהיקף בלתי מוסבר. הגר"ד כיהן במשך שנים כר"מ בשיבת 'באר התלמוד' וראש הכולל בבית הכנסת 'נוסח ספרד' בעירנו אלעד.

הגר"ד הרבסט אהב את כל חלקי התורה ושלט בה שלטון ללא מיצרים. אך אהבה מיוחדת הייתה לו לספרי החיד"א, באומרו תמיד

לגבי שמות החיות, כמו אריה, זאב, דב, צבי, איילה ויונה, ועוד, כתב הגאון החיד"א בספרו 'שם הגדולים', שכך נהגו בקהילות ישראל באיטליה, כסגולה לחלאים רעים. לאור זאת שאלתי במכתב, לפני כעשור, את מרן רשכבה"ג הגר"ח קניבסקי שליט"א, שאם כבר קוראים בשמות חיות, אם כן מדוע לא קוראים בשם סוס, שהרי הש"ך (יו"ד קצח) כתב: "ברוקח וכל בו איתא שאם פגע בה סוס... יהיו בניה עומדין נאה בדיבורם, שומעים ומבינים, לומדים תורה ואינם משכחין וממעטים בשינה, ולא עוד אלא שאימתן מוטלת על הבריות".

כל השאלות במכתב זה זכו למענה ממרן שליט"א. חוץ משאלה זו... ומדוע באמת? מדוע לא קוראים לבנים בשמותיהם של יתר בעלי החיים?

שמי שמכיר היטב את ספרי החיד"א, מבחין שהחיד"א התייחס לכל שאלה תורתית שעולה ושתעלה.
רבי יוסף דוד הרבסט חלה במחלה קשה והוסיפו לו את השם 'חיים'. מכאן ואילך נקרא הוא בשם 'הרב חיים יוסף דוד', כשמו של החיד"א..."

לאור זאת שאלתי במכתב, לפני כעשור, את מרן רשכבה"ג הגר"ח קניבסקי שליט"א, שאם כבר קוראים בשמות חיות, אם כן מדוע לא קוראים בשם סוס...

לפני שנתיים שאלתי את מרן שליט"א על אברך שנולד לו בן בשעה טובה ויש לו כבר בן בשם אהרון והוא רוצה לקרוא לתינוק ע"ש מרן רבינו הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצוק"ל, ושואל האם יש ענין לקרוא לתינוק בשם יהודה לייב, או שכיון שזה רק חלק משמו של מרן הגרא"ל- אין ענין.
מרן שליט"א ענה: יש ענין.

על השם "קרן" אמר לי מרן שליט"א שגם איוב קרא לבתו בשם קרן (איוב מב, יד: "וַיִּקְרָא שֵׁם הָאִתָּה יְמִימָה וְשֵׁם הַשְּׁנִיָּה קִצְיָעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קָרְן הַפּוֹךְ") והספרדים קוראים בשם זה, למרות שהם חוצים את שמה של בת איוב, שנקראה בשם "קרן הפוך". על השם "מוריה" אמר לי מרן שליט"א שהוא שם של הר, ולא של בני אדם... ועל שם "דליה" אמר לי רבינו שליט"א שלא שמענו על שם כזה, ואם השם נהוג אצל הספרדים, אזי ניתן לקרות בשם זה.

לפני כ-15 שנה אמר לי מרן שליט"א על השם "פסח" ש"על שמות לא מקשים קושיות... כנראה אחד נולד בפסח וקראו לו על שם חג הפסח"... והוסיף שהיו גדולי תורה שנקראו כך, כמו רבי פסח פינפער ורבי פסח פרוסקין.

אמרת לי אז למרן שליט"א שהשם 'פסח' נזכר בתוספות רבי עקיבא איגר על המשניות, בפאה (פ"ח משנה ט'), שכתב: "וזכורני שבקהילת ליסא סמכו על זה הבד"צ בגט". ובשו"ת דברי חיים ובספר 'יד אליעזר' בענייני שמות גיטין גם מביאים שם זה. --- טוב שם מְשָׁמֵן טוב.

לפני חמש שנים נכנסתי למרן רשכבה"ג הגר"ח קניבסקי שליט"א ושאלתי: "אברך ששמו קלונימוס שואל שאין שום פסוק המתחיל ונגמר באותיות שמו. אם כן, איזה פסוק עליו לומר לאחר 'אלוקי נצור', כפי המנהג לומר פסוק המתחיל ומסתיים באותיות שם האדם?"

מרן שליט"א השיב מיניה וביה, בעל פה, כמובן: "שיגיד שני פסוקים. הראשון שמתחיל באות ק', 'קָרוֹב אֶתָּה ה' וְכָל מִצְוֹתֶיךָ אֶמְת', והפסוק השני שמסתיים בס', 'פֶּלֶס וּמֵאֲזַנֵי מְשַׁפֵּט לֵה' מְעַשְׂהוּ כָּל אֲבְנֵי כִיס"...

לפני ארבע שנים שאלתי את מרן שליט"א על אברך, שחותנו רוצה שיקראו לתינוק חיים, על שם אביו, אך אביו לא שמר תורה ומצוות. ההורים רוצים להוסיף שם נוסף לבנם בגלל זה, אבל השוער מבקש שיקראו רק לו חיים.

השיב לי מרן שליט"א: "שיקרא לו חיים ויכווין על רבי חיים בריסקער"...

תקופה קצרה לאחר מכן שאלתי את מרן שליט"א שהורים רוצים לקרוא לבתם יוכבד על שם דודתם, שהיו לה צרות וכל ילדיה נפטרו עליה בחייה. האם לחשוש? ואם כן, האם מועיל להוסיף שם? השיב מרן רבינו: "שיכוונו על שם יוכבד, אמו של משה רבינו".

לפני חמש שנים שאלתי את מרן שליט"א: "ליהודי נולד בן וסבא שלו מבקש שיקרא לתינוק על שם אחיו, שהיה ת"ח מופלג, אך נרצח בשואה בגיל 26. האם אפשר לקרוא על שם יהודי שהגרמנים ימש"ו רצחו בשואה בגיל צעיר?"

השיב מרן שליט"א: "כשר וישר". שאלתי את מרן שליט"א על אשה שאינה שומרת מצוות, ששמה הוא 'קָסָם', ורב אחד הורה לה להחליף את שמה. האשה שאלה האם אכן עליה להחליף את שמה. רבינו השיב בבת צחוק מלבבת: "הרי אפילו בני נח מצווים על הכישוף..."

כמה פעמים ביקשתי לשאול את מרן שליט"א האם יש בעיה לקרוא לבת בשם רחל, מחשש לכך שרחל אמנו נפטרה צעירה. מרן שליט"א אמר שאין זה נכון וביטל בעוז את הטענה הזאת. פעם אחת שאלתי על בת בשם רחל, שחוששים שהוא שם של דין, ובפרט שנולדה בהושענא רבא, שהוא יום דין. מרן שליט"א הורה בנחרצות: "לא צריך להחליף את השם רחל".

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"יש הבדל גדול בין מסירת שיעור בפני קהל שומעים, ובין מסירת שיעור למצלמה, או לטלפון. וזו בעצם סיבה שלישית, למה אני מקליט את תוכנית 'הפותח' בטלפון, דווקא יחד עם בני משפחתי, כי זה נשמע אחרת ונראה אחרת, כשאתה מדבר עם בני אדם. זה נותן חיות לשיחה ולדיבור!"

הרב אברהם פוקס, מגיש מדי יום את המהדורה המוקלטת של 'הפותח', הניזולטר היומי מבית 'דרשו', ובנוסף הוא עורך ומגיש את התוכנית הטלפונית 'הדקה המתוקה' על הדף היומי, בקו השיעורים של 'דרשו'. ביקשנו לשמוע על העבודה ומה שמסתתר מאחורי הקלעים

אליעזר (לייזר) רוט

נקישות נשמעות על דלת ביתה של משפחת פוקס בבית שמש. אחד מבני הבית ממהר לפתוח אותה. בדלת עומד אורח לא צפוי, בן דוד יקר ואהוב על כל בני המשפחה. הילד שפתח את הדלת ממחר ומניח את אצבעו על פיו, ומבקש בלחשיה לשמור על השקט. "עושים פה הקלטה עכשיו", הוא אומר, ובן הדוד מתבלבל לרגע, ולא מבין את מי הם מקליטים...

כשנכנס אל הסלון נדהם בן הדוד למראה עיניו: דודו ר' אברהם יושב בראש השולחן, כשבידו טלפון, ולפניו פזורים דפים שונים. כל בני הבית יושבים משני צדי השולחן ומאזינים ברוב קשב. ורק אחד מהם שם לב שאורח אהוב נכנס לחדר.

הרב פוקס מספר בדיוק על מרן הרב מברסק זצ"ל, ועל החריפות הרבה ששפעה ממנו, בעת שבאו אליו אנשים לשוחח בעניינים שונים. מיד לאחר מכן הוא מספר על הרבי הקדוש מבעלזא זצ"ל, ועל האופן המיוחד בו התקיימה ברכתו ליהודי פלוני, הוא מתבל בווארט נפלא על הפרשה, מאת המגיד מדובנא, וממשיך לסיפור מופלא של השגחה פרטית, שאירע בשבוע שעבר באוטובוס מירושלים לחיפה.

הטלפון הנייד שבכיס האורח, משמיע צלצול... כל בני הבית מפנים לעברו מבט מאשים, והוא, נבוך כולו, ממהר לנתק את הטלפון ולסמן להם בידיו סימני התנצלות...

עכשיו לפחות הם שמו לב שהוא נמצא. כולם מחייכים אליו חיוך רחב, ומסמנים לו בידיהם כמה הם שמחים שהוא הגיע...

אבל הרב פוקס עצמו לא שם לב לצלצול ולא לסימנים, הוא שקוע בדף שלפניו, מקריא את הסיפורים והווארטים, ומתרגם אותם סימולנטית משפת הכתיבה לשפת הדיבור, כשהוא משתדל לשמור על רצף אחיד של הקראת הדברים, אבל גם על גיוון הטון, והעברת הדברים בסגנון שיהיה ערב לאוזן השומעים, שלא יישמע מונוטוני ומשמעם חלילה...

כרבע שעה עברה עד שההקלטה הסתיימה לה, ובאותו רגע קיבלו כל בני הבית בשמחה רבה את האורח הלא צפוי, שהפתיע אותם בעיצומו של יום חול.

לדבר לבני אדם

התיאור הזה הוא תיאור יומיומי בביתה של משפחת פוקס. הרב אברהם פוקס מקליט מדי יום סיפורים, ווארטים, משלים, דברי חיזוק והדרכה מגדולי ישראל, ובני הבית נדרשים במהלך הזמן הזה לשמור על דממה מוחלטת, כדי שההקלטה תישאר 'נקייה' מרעשי רקע.

"לא תמיד אנחנו מצליחים לעמוד במשימה", אומר הרב פוקס, "לפעמים חודרים רעשי רקע להקלטה. אין לנו שליטה מוחלטת על זה, לפעמים זו משאית שחולפת ברחוב והנהג שלה ממש 'חייב' ללחוץ על דוושת הדלק ולהשמיע נהמת מנוע קולנית במיוחד, לפעמים זה אוטובוס שנוסע רוורס ומשמיע צליל טורדני אופייני, ולפעמים זה ילד שקיבל מכה, וכדרכם של ילדים משמיע את קולו ברמה, כדי להביע את כאבו..."

"אנשים שואלים אותי, למה אני לא מקליט בשעות שבהן הילדים בלימודים, בחיידר ובישיבה, בבית הספר ובסמינר. התשובה שלי היא, שבעבר אכן השתדלתי יותר להקליט במקומות שקטים, בתקופת הקורונה נאלצתי להקליט בעיקר מהבית, ומאז פשוט חבל לי שהם יפסידו את החוויה הזאת.

"אחת למספר ימים אני נוסע לירושלים, לבצע הקלטות גם באולפן

“כלל גדול אמרו בסיפורים”, הוא משיב לנו בדרך מליצית משהו, “הציבור אוהב סיפורים איכותיים על גדולי ישראל, בין אם זה גדול מהדור הנוכחי ובין אם מהדורות הקודמים, בין אם זה רב אשכנזי, גאון ספרדי, אדמו”ר חסידי או ראש ישיבה ליטאי

הטכנולוגיות להקליט, ולאפשר לכל אדם להקשיב לתוכנית מהטלפון שלו, אפשרו לנו להגיע לכל יהודי בכל רגע ובמגוון רחב של דרכים. אני מודה ומהלל לקב”ה, שזיכה אותי להיות נטפל למזכי הרבים, זאת זכות גדולה עבורי, ואני תמיד מקווה ומייחל שדברי החיזוק הללו ישפיעו לפחות עלי ועל בני ביתי.

“למרות שכל הסיפורים טובים ומעניינים, אני תמיד אחפש לכתחילה סיפור שנוגע אלינו, שאנשים פשוטים יכולים ללמוד ממנו איך להתנהג, איך להתייחס לחברים, איך להיות רגישים לכבוד הזולת וכו’.

”כמו המעשה הבא, שכתבתי פעם וסיפרתי בתוכנית שלנו, ושתמיד כדאי לספר אותו שוב:

”מעשה שהיה בליל שבת, בביתו של הגאון הקדוש רבי אברהם גניחובסקי זצוק”ל מראשי ישיבת ‘טשעביץ’ בירושלים. מדי ליל שבת לומד הגאון בחברותא עם אברך ת”ח. באותו ליל שבת שעליו אנחנו מדברים, הגיע החברותא כרגיל לביתו של הגר”א גניחובסקי, ואירע לו מקרה מצער: הוא לחץ בטעות על כפתור הפעמון שליד הדלת. קולו של הצלצול נשמע בכל הבית.

”והנה, למרות קולו החזק של הפעמון, לא ניגש בעל הבית לפתוח את הדלת, כהרגלו מידי ליל שבת. האברך המתין זמן מה, ומשלא פתחו לו, סבר שהגר”א גניחובסקי לא שמע משום מה את הצלצול והחל לדפוק על הדלת פעם נוספת, אבל גם אז לא נשמע רחש כלשהו מן הבית, ואיש לא ניגש לפתוח. כיון שהיה בטוח שהגר”א גניחובסקי נמצא בביתו, המשיך הת”ח לדפוק ולדפוק. ואכן, המאמצים נשאו פרי...”

”לאחר דקות ארוכות של נקישות, פותח הגאון את הדלת, בבגדי שינה, ועושה רושם כמי שמתמתח לאחר שקם מן השינה. תוך כדי שפשוף העיניים, ופעולות נוספות הנעשות בעת שהאדם קם ממיטתו, הוא אומר לחברותא בנימה של התנצלות: ‘אני מבקש

‘דרשו’, שם מדובר בהקלטה מול המצלמה, זאת כבר פרוצדורה שונה לחלוטין, וכמובן שצריך ציוד מתאים, אביזרי רקע, תאורה, אביזרי הקלטה משוכללים יותר ועוד. זה לא דומה להקלטה טלפונית שאפשר לעשות מכל מקום, ובכל שעות היממה”, הוא מספר.

הרב פוקס מוסר גם שיעורים פיזיים, מה שמכונה בשפה העכשווית ‘שיעורים פרונטאליים’, כשהוא יושב עם שומעי לקחו פנים אל פנים. רוב השיעורים הללו הם שיעורי ה’דף היומי בהלכה’ שהוא מוסר במגוון מקומות ייחודיים, ואפילו בכמה בתי סוהר, במסגרת הפצת התורה של ‘דרשו’, שמפעיל כמובן גם מגידי שיעורים נוספים במקומות ייעודיים, להרבות תורה בישראל.

כמו כן הוא מקליט אל מול המצלמה את תוכנית ‘הדקה המתוקה’ של ‘דרשו’, במסגרתה הוא מספר מדי יום סיפור קצר בעניין הנוגע ל’דף היומי’ של אותו יום, או ווארט יפה וחידוד נחמד, הקשור לאותו הדף.

בנוסף, מקליט הרב פוקס בקביעות את תוכנית ‘לקראת שבת’ המצולמת עם הרב שלום יכנס שליט”א. תוכנית בעלת פופולריות רבה שמזוהה כ’שלום ר’ אברהם, שלום ר’ שלום’ על שם הפתיח של התוכנית... כמו כן הוא מקליט מגוון תוכניות עם אביו, המחנך הנודע הגה”ח ר’ צבי פוקס שליט”א בענייני חינוך, בפלטפורמות השונות של ‘דרשו’ ועוד.

”מי שמונח בעולם הזה של מסירת שיעורים והרצאות, יודע כמה שזה שונה ועד כמה יש הבדל גדול, בין מסירת שיעור בפני קהל שומעים, ובין מסירת שיעור למצלמה, או לטלפון”, אומר הרב פוקס, “וזו בעצם סיבה שלישית, למה אני מקליט את תוכנית ‘הפותח’ בטלפון, דווקא יחד עם בני משפחתי, כי זה נשמע אחרת ונראה אחרת, כשאתה מדבר עם בני אדם. זה נותן חיות לשיחה ולדיבור, וזה מונע את הצורך להתאמץ כדי להישמע אמיתי, כמו שמתאמצים כשמדברים אל המצלמה...”

”לכן גם אני מעדיף את התוכניות המצולמות שבאות בשניים, כי אני מדבר עם עוד אדם, והמצלמה מתעדת. זה לא כמו לשבת לבד מול המצלמה ולדבר אליה. כמובן שגם את זה לומדים עם הזמן, ומתרגלים לדבר בצורה מקצועית שייראה כמו שיחה אמיתית, אבל משהו בפנים מרגיש אחרת. טבעי יותר ונכון יותר כשמדברים עם בני אדם ולא עם מצלמות...”

הצלצול שלא נשמע

שאלנו את הרב פוקס כיצד הוא בוחר את הסיפורים שהוא מספר: “כלל גדול אמרו בסיפורים”, הוא משיב לנו בדרך מליצית משהו, “הציבור אוהב סיפורים איכותיים על גדולי ישראל, בין אם זה גדול מהדור הנוכחי ובין אם מהדורות הקודמים, בין אם זה רב אשכנזי, גאון ספרדי, אדמו”ר חסידי או ראש ישיבה ליטאי. הציבור צמא היום לשמוע עובדות על גדולי ישראל, וסיפורים של השגחה פרטית.

”בעצם מדובר במתנה מיוחדת שנתן הקב”ה לדור שלנו, שבו אפשר להשפיע ולקרב אנשים לתורה ולעבודת ה’, בדרך של סיפורים, ומהפכת הדפוס של השנים האחרונות, כמו גם האפשרויות

"יום ראשון של סליחות. איציק מתחיל את העבודה בנסיעה לכיוון מרכז הארץ, יש לו מספר חנויות לא מבוטל להספיק, והוא גם צריך לחזור מוקדם לביתו, שהרי התחילו לומר סליחות וצריך לקום לפנות בוקר. הוא מגיע לחנות הראשונה, מחנה את רכבו במהירות, נכנס רושם ויוצא, ממשיך לסופרמרקט הבא, שם הוא כבר לא מצליח לחנות במהירות, מכיוון שהחניה מלאה עד אפס מקום. עוד סיבוב ועוד סיבוב, ושום מכונית לא מראה סימנים שהיא בדרך לצאת מהחניון.

"אין ברירה", אומר איציק לעצמו, 'אשאר את הרכב בחניה המסומנת באדום לבן, ואזדרז לפני שפקח החניה יגיע'. אמר ועשה, אך כמובן כששב אל רכבו הספיק לראות את זנב האופנוע מתרחק ממכוניתו, כשעל שמשות הרכב מתנוסס לתפארה דו"ח חניה... 'הפסדתי את כל ההכנסה היומית', חשב לעצמו, תוך כדי שהוא מנסה בקושי רב לקבל את הדין באהבה. בחנות הבאה הוא כבר היה פחות מהיר, והעבודה התנהלה בעצלתיים. הוא רק חיכה לרגע שישבו לביתו.

"לקראת השעה אחת עשרה בצהריים, הוא הגיע לחנות נוספת, ורגע לפני שחנה מעבר לכביש, בחניון סמוך שבו היה רגיל להחנות את מכוניתו, חשב לעצמו: 'הלא הדו"ח עדיין מפאר את השמשה הקדמית, נו, זה הקמע שלי מדו"ח נוסף, הפקח יחשוב שהנה קיבלתי דו"ח על חניה זו, ואני יכול לחנות שוב ב'אדום לבן' צמוד לחנות ללא חשש'...

"את ספירת התבלינים שעל המדף הוא ספר כמונה מעות, התעניין מה שלום העובדים, קנה לעצמו דבר מה והכל בנחת, 'יש לי את כל היום' חשב לעצמו, 'או בעצם את היומית כבר אין לי', הרהר בעוגמה, ויצא לרכבו. לפתע הוא שומע רעש נוראי, הוא מפנה את מבטו אל מעבר לכביש, למקום הרעש, והוא לא מאמין למראה עיניו: החניון שבו היה אמור לחנות קורס למולו כמגדל קלפים, ואבניו מתגלגלות סביב משל היו אבני לגו! האנשים שהיו בסביבה התחילו לברוח מחשש לפיגוע, האוויר נהיה דחוס מהאבק והחול, אבל איציק שלנו עומד כנטוע במקומו, 'הדו"ח הציל אותי!', הוא צועק ללא קול, 'גם זו לטובה!', הוא קורא לעבר הדו"ח שנהפך בין רגע לידידו הטוב ביותר..."

סליחה אם נאלצת לדפוק זמן רב בדלת... ראש הישיבה עשה כל טצדקי, כדי להוכיח לאורחו שהוא נרדם על מיטתו ולכן לא פתח את הדלת. 'הדבר היה נראה מוזר עד מאוד', אמר החברותא, 'כיון שמעולם לא קרה לי כדבר הזה, שאבוא לביתו של הגאון ואמצא שהוא ישן'...

"השעה היתה יחסית מוקדמת, בסביבות תשע וחצי בלילה, ולא איש כהרב גניחובסקי ילך לישון על מיטתו בשעה כזו, ועוד בבגדי שינה... אין זאת אלא שהגר"א גניחובסקי שמע את צלצול הפעמון, והבין שאם יפתח את הדלת מיד, כמו שהוא עושה תמיד, החברותא ירגיש את עצמו במצב מאוד לא נח, על חילול השבת בשוגג, ולכן, כדי למנוע זאת, עשה עצמו כמי שנרדם על מיטתו, ואם כן החברותא יהיה בטוח שהרב לא שמע את הצלצול, וחסל סדר בזיון! יתירה מזאת, עדיף היה להרב גניחובסקי לבייש, כביכול, את עצמו על שנרדם על מיטתו, והעיקר לא לגרום לביזיון לחברותא..."

הדו"ח שהציל

"אם הסיפור עם הגר"א גניחובסקי הוא עובדה מופלאה מגדול בישראל, אני אתן דוגמה גם לסיפור שקרה עם אדם פשוט, שאינו גדול בתורה, ובכל זאת, אפשר ללמוד ממנו רבות, כמו המעשה הבא שאירע לפני כחמש שנים ברמת החייל שבתל אביב, באירוע קריסת החניון בו נהרגו שישה בני אדם ל"ע.

"איציק הוא סוכן של חברת תבלינים, נכנס ויוצא בשערי חנויות ומרכולים. תפקידו להיכנס לחנות, לרשום איזה מוצר מתחיל להתרוקן מהמדף ומיד לצאת, ולפני שהתור בקופה המהירה מתקדם, הוא כבר בחוץ. איציק זריז והעבודה מתבצעת במהירות, אבל לאחר שיצא מן החנות יש עוד חנות ולאחריה עוד חנות ועוד חנות. הוא לא מתלונן חלילה, הוא מודה לה' בכל יום ויום על כל הטוב שהוא מרעיף עליו, הוא גם מצליח לראות ברכה במעשה ידיו, ולא פוסק להודות לה' על כל הטוב - הגשמי והרוחני, אם כי הוא מוסיף שיש מקום לעוד רוחני, וגם לגשמי אינו מתנגד... ובזמן שנותר לו, אינו יכול ללמוד הרבה, אבל ללכת לשיעור תורה הקבוע, שום פלפל חריף או פפריקה מתוקה לא יעצרו אותו... את העונג שהוא שואב מן השיעור, הוא מפזר בנדיבות בביתו ועל כל היממה.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

"כדאי מאוד להחליט מראש, כשיש עוד את כל רוח ההתחדשות והברע'ן; לא לוותר על אף מבחן חודשי! העקביות של מבחן בכל חודש ממש, מדרבנת וגורמת להמשיך הלאה!"

שיחות עם נבחני ה'דף היומי בהלכה', לקראת הסיום הגדול חורף תשפ"ב
הרב יוסף חיים ברייטשטיין שליט"א מירושלים

הרב יוסף חיים ברייטשטיין שליט"א

"לצד זה, בכל פעם לפני המבחן, אני מתיישב מרותק ל'משנה ברורה', או לפעמים מול דפי סיכום המתמצים את החומר, ובמשך כשעתיים-שלוש אני עובר על כל חומר הלימוד בשטחיות ובמהירות, דבר המרענן מחדש את כל הלימוד, וכך אני ניגש למבחן".

זכור לך איזה סיפור מיוחד של השקעה בהשתתפות במבחן וכדומה? "מיד בתחילת המחזור, כשהצטרפתי למסגרת המיוחדת, החלטתי לעצמי, שבעזרת"י אעמוד בכל הכח, שח"ו לא אעבור אפי' חודש אחד בל"נ בלי עשיית המבחן על הלימוד החודשי ב'משנה ברורה', חוק ולא יעבור! אם כן", מצ"ן הוא בגילוי לב, "היו פעמים שהדבר לא היה פשוט בכלל, וכמעט נואשתי והרמתי ידיים, אך ב"ה נאמן להחלטתי, התאמצתי מעל ומעבר, וברוך השם בכל פעם ראיתי סייעתא דשמיא, והצלחתי להתגבר ולהמשיך".

לבקשתנו הוא משתף בדוגמאות:

"שהייתי פעם עם המשפחה בטבריה לכמה ימים, כשבתוכנית נקבע שביום ששי בבוקר יוצאים לשיט. זה לא היה כזה קל, אבל בסוף הצלחתי גם לעשות את החזרה החודשית כנ"ל, ואף למצוא את מקום המבחן ולהשתתף כרגיל.

"היתה פעם אחת, שברגע האחרון נודע לי שלא מתקיים מבחן

הרב אהרן כהן

לפעמים מרגישים בחוש, בסייעתא דשמיא המלווה ומסייעת לזיכוי הרבים בתורה. הפעם זה היה בולט כפי שתקראו בעצמכם: היה זה השבוע, כשפגשנו אחד מחשובי הלומדים שביקש רשות להאיר ולהעיר. היטיתי אוזן לשמוע מה בפיו, ובפירוש הסכמתי לדבריו;

אתם מביאים הרבה שיחות וראיונות מאלפים ומחכימים, עם לומדי ויודעי ההלכה החשובים, המתארים נכון את הרגשתם המאושרת בידיעת ההלכה, במיוחד אצל אלו הזוכים לסיים בגיל ורינה את כל ה'משנה ברורה'.

"אבל", ואת זה ביקש להאיר. "חייבים יותר לשים את הפוקוס לתאר ולפרט את הקשיים שהיו להם להישאר במסגרת, את הצורך בעקשנות יהודית, להצליח לא לפספס חס ושלום שום מבחן, רק להשתתף בכל מבחן בקביעות ובעקביות, דבר הנותן את הכח והתמריץ לשמור על סדרי השינון והחזרות..."

לא עבר הרבה זמן, והמרואיין התורני ה"הרב יוסף חיים ברייטשטיין שליט"א מירושלים, הדגיש בתשובותיו הקולחות ממש את עניין הזה, כשהוא משתף בסיפורים אישיים שהיו בדרכו להצלחה.

מה גרם לך להצטרף ולהבחן על ה'דף היומי בהלכה'?

"תמיד נמשכתי אחר לימוד וידיעת הלכה בכלל, ובחלק 'אורח חיים' הנוגע למעשה ממש בכל חיי היום-יום, באופן מיוחד. כשהייתי בחור", משתף הרב ברייטשטיין, "כבר הייתי משקיע ועמל בלימוד ההלכה, וכן זכיתי לארגן חבורה של בחורים, ללימוד הלכות כל יום לאחר תפילת שחרית. כה גם בסייעתא דשמיא, זכיתי לקחת חלק בפתיחת כולל לימוד הלכה בחלק 'אורח חיים', כך שאחר שהיה לי כבר ידע בהלכות אלו, כשהיתה האווירה והמצב של התחלת המחזור החדש ב'דף היומי בהלכה', החלטתי להצטרף בעקביות לתכנית 'דרשו'".

מהו סדר לימודיך במשך החודש, לפני המבחן החודשי?

"בהתחלה הייתי לומד לבד. עם הזמן ברוך השם מצאתי חבורות כלבבי. בכל מקרה", מפרט הוא את סדריו, "אנו לומדים בכל יום עמוד או שניים לפי הזמן, ומשקיעים בהשתדלות ללמוד היטב כדי ש'כנסו בראש' בבהירות כל הפרטים, וכשיש זמן מתחילים לחזור עוד פעם.

בילדותי למדתי בתלמוד תורה 'תשב"ר', שבבית מרן ה'חזון-איש' זצ"ל בבני ברק. מנהלו הרוחני של התלמוד תורה היה הגאון הצדיק רבי אלעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל, דמות רבת הוד משכמה ומעלה, של ירא אלוקים ושקדן. באישיותו המאלפת הצליח להקרין במידה גדושה על התלמידים, מיראת השמים המופלגת שלו וממדותיו הנאצלות

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ואת עומק הניסים והנפלאות במצרים שהיו בכל מכה ומכה, כהכנה
דרבה לליל הסדר, ובמשך כמה שנים אף פרסם על כך הודעה לרבים
בעתונות.

הרמב"ן (בסוף פרשת בא) מקשה, מדוע דווקא על יציאת מצרים
מבוססים עיקרי האמונה? הרי כבר מעצם הידיעה על העולם
שבראו הקדוש ברוך הוא יש מאין, ישנה אפשרות לדעת על מציאות
הבורא, ולשאוב את יסודות האמונה?

לשונו הזהב וסגנונו הבהיר, יאירו את עינינו בהבנת נקודה זו:
תמצית ותורף דברי הרמב"ן הם, כי אמנם בריאת העולם יש מאין
היא הוכחה כי יש בורא לעולם, אך עדיין היו בעלי דעות כפרניות,
שהכחישו את עצם הבריאה ואמרו כי העולם קדמון. עוד היתה טענה
נוספת של בעלי דעות, שהתכחשו להשגחה הפרטית, באמרם כי
אין לעליונים ידיעה בנעשה בארץ לאחר שברא את העולם. עוד היו
שהכחישו את המושג של שכר ועונש, ואמרו שאדם יכול לעשות
כאן בעולם כרצון לבו, מבלי לתת על כך דין וחשבון.

כדי להכחיש ולהזים במוחש את הדעות הללו, הראה השם את
מציאותו והשגחתו, בעזו ובגבורה באותות ובמופתים; הן שיש בורא
לעולם - על ידי ששינה את סדרי הבריאה, הן את ידיעתו הברורה בכל

אבי מורי זצ"ל היה רגיל לומר דבר נפלא:

בעל הטורים כתב על המילים הראשונות בפרשה: "ואלה שמות בני
ישראל", ראשי תבות: "ואדם אשר לומד הסדר שנים מקרא ואחד
תרגום בקול נעים ישיר יחיה שנים רבות ארוכות לעולם".

שאל אבי: הרי הענין של 'שנים מקרא ואחד תרגום' חיובו שווה
בכל חלקי התורה, ולא דווקא בחומש שמות. הן סימן מפרש הוא
ב'שלחן ערוך' (סימן רפה): "חייב לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת
אותו השבוע שנים מקרא ואחד תרגום". מדוע, אפוא, נרמז ענין זה
דוקא בתחילת 'חומש שמות'?

אבי זצ"ל הסביר את הדברים במתק לשון, כך:

יש ענין מיוחד בתחילת חומש שמות, לזרז על הלכה זו של 'שניים
מקרא ואחד תרגום', משום שחומש שמות עוסק בתחילתו בעניין
יציאת מצרים, בו אנו עוסקים ב'ליל הסדר'. והיות שבערבי פסחים,
מטבע הדברים, רוב האנשים עסוקים בניקיון הבית מכל רבב חמץ,
וטרודים ועסוקים למעלה מראש בהכנות הקדחתניות הרבות
לקראת החג, אין עתותיו של כל אדם בידו, לשבת ולהכין את עצמו
כדבעי לקראת החג.

מאיך גיסא, הלא מוטלת חובה על כל אב בישראל, להכין את
עצמו ב'פן הרוחני' לקראת החג, להטעין את עצמו במדרשי חז"ל
וברעיונות נפלאים בעניני האמונה ויציאת מצרים, ולקיים בהידור
את המצוה של 'והגדת לבנך'. אם הוא אינו מכין את עצמו, לסדר
את הדברים בפיו ובלבו כראוי, הרי הוא מבטל את המצוה.

לכן באה התורה ורומזת כבר בתחלת פרשת שמות, ללמוד את
הפרשיות 'שניים מקרא ואחד תרגום', כדי שיחיו את הסיפור של
יציאת מצרים, ויתבוננו בו היטב. 'שניים מקרא' - כלומר: לקרוא
שוב ושוב, 'ואחד תרגום' - דהיינו להתבונן בדברי המפרשים בסדר
המכות בפרט, ובסדר יציאת מצרים בכלל, כדי שבאמת יוכל
לתאר לבני הבית בתיאור מוחשי את סדר יציאת מצרים, המכות,
המופתים והגבורות שעשה השם. כך, כאשר יגיע 'ליל הסדר', יהיה
סיפור הדברים מחודד ומסודר בפיו.

זכורני משנים עברו, שכאשר החלו לקרוא חומש שמות, היה אבי
מורי זצ"ל מתקשר לכל אחד מבני המשפחה, ומעוררו על ענין
זה - כי יש להתחיל ללמוד בעיון היטב את דברי חז"ל והמפרשים,

אשר נעשה תחת השמש - על ידי שראה את נאקת בני ישראל, והן את השגחתו הפרטית שלא עזב את הארץ למקרים - כאשר בכל מכה ומכה שבאה עליהם, הם ראו בחוש כי בעת שאמר משה בשם הקדוש ברוך הוא שתבוא המכה, מיד היא החלה, וכאשר אמר שתסור היא הסתיימה. כמו כן, מהעובדה שהמכות באו רק על המצריים שהרעו ולא על בני ישראל, ראו את המושג של גמול שכר ועונש.

מאורי המוסר ראו בדברי הרמב"ן הללו, אבן יסוד להבנת עניין יציאת מצרים לאשורו, ולהשתית את יסודי האמונה על הבנת השכל. הדברים היו שגורים על לשונם, והם הרבו לסלסל בהם.

גדולי בעלי האמונה התמידו בעבודתם, לראות בכל דרכי הטבע את הקדוש ברוך הוא ואת חסדיו הגדולים ונפלאותיו, שנעשים עמנו אף בשגרת היום יום, ובזה השקיעו את עיקר העבודה הרוחנית שלהם. הגאון הצדיק רבי יצחק ירוחם בורודיאנסקי, משגיח ישיבת 'קול תורה', סיפר כי מורו ורבו, הגאון הצדיק רבי בן-ציון במברגר זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', היה מגיע בכל פעם למסור את ה'ועד' המוסרי הקבוע בישיבה עם ספר בידו: "נ"ך, מדרש או ספר מוסר. אך באחד הימים הוא הפתיע את כולם והגיע ל'ועד' עם עגבניה, סכין וצלחת...

הוא פתח את העגבניה לעיני כולם, והחל לשוחח על 'מה רבו מעשיך השם', החכמה האלוקית הפלאית הטמונה בעגבניה. הוא הסב את תשומת לבם של התלמידים אל הקליפה הדקה והחזקה העוטפת אותה ומגנה על בשרה. על צבעה המגרה, על הגרעינים הרבים שיש בה, על החלוקה לתאים בצורה מופתית, על טעמה החמצמץ הערב לחך, ועוד.

הוא רצה לחדד בפניהם נקודה זו, כי אין צורך לחפש גבורות ונפלאות מעל דרך הטבע. כדי לראות את בורא עולם, די לפתוח עגבניה פשוטה, ולהתבונן בה היטב בעיני השכל, וכבר יגלו את נפלאות הבריאה וחכמותיה.

העבודה המעשית של האמונה

כעת נתמקד בעבודה המעשית של האמונה, כיצד היא הדרך הפשוטה בה יזכה האדם להגיע להכרה בהירה באמונה, לחיות עם בורא עולם בכל רגעיו ותחושותיו?

בילדותי למדתי בתלמוד תורה 'תשב"ר', שבבית מרן ה'חזון-איש' זצ"ל בבני ברק. מנהלו הרוחני של התלמוד תורה, היה הגאון הצדיק רבי אלעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל, דמות רבת הוד משכמה ומעלה, של ירא אלוקים ושקדן. באישיותו המאלפת הצליח להקרין במידה גדושה על התלמידים מיראת השמים המופלגת שלו וממידותיו הנאצלות.

רבי אלעזר צדוק נמנה על באי ביתו הקרובים של ה'חזון-איש', והתיידד בשנים ההן עם אחיינו-כבנו, בן ביתו של ה'חזון איש', הלא הוא יבדל לחיים טובים, מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א, ולימים חברו בצוותא את סדרת הספרים 'שונה הלכות'.

זכרון הילדות, החרוט בקרב ילדי התלמוד תורה מאותן שנים, הוא המראה הנפלא והמעורר לאהבת תורה לשקידה ושקיעה בתורה: כיצד רבי אלעזר צדוק יושב בפרוזדור התלמוד תורה, יחד עם רעו הגדול רבי חיים, ולצד כל ההמולה והרעש של הזאטוטים - התנתקו לגמרי מכל הסובב אותם, שקעו בד' אמות של תורה והלכה, והתפלפלו בינם לבין עצמם, כיצד ובאיזה נוסח לכתוב כל מילה ותיבה בחיבורם המופלא.

בשמו של רבי אלעזר צדוק, סיפר הגאון הצדיק רבי שלמה ברעוודא זצ"ל, סיפור נפלא ובעל מסר נוקב:

בבחרותו, בעת שלמד רבי אלעזר צדוק בישיבת 'חברון', היה מרבה לפקוד את מעונו של ה'חזון איש'.

באחת הפעמים שביקר בביתו, שמע ממנו דברים מופלאים שהבהילו את חושי: ה'חזון-איש' התבטא בפניו: "ישנם אנשים שכל חייהם עוסקים בתורה ובמצוות, ובטוחים הם בעצמם שהם חיים על פי האמונה, אך כשיבואו לשמיים יופתעו להיווכח, שעדיין חסרה להם הרבה עבודה בענין האמונה!"

רבי אלעזר צדוק נחרד עד עמקי נשמתו, ולא הבין על מה מכוונים דבריו. כשהגיע לישיבה וסיפר לחבריו את ששמע, הם הגיבו לו: "מדוע לא שאלת על אתר את ה'חזון איש' עצמו למה הוא מתכוון?" אחרים הציעו לו: "מדוע שלא תכנס שוב אל ה'חזון איש', לשאול אותו כיצד באמת יכול האדם להיות בטוח בעצמו שהוא שלם באמונה?"

כעצת חבריו סב רבי אלעזר צדוק על עקבותיו, נסע שוב לבית ה'חזון איש' והציג בפניו את השאלה - למה כיוון במה שאמר לו קודם?

ה'חזון איש' השיב לו כך: "רצוני היה רק לעורר אותך על נקודה זו, כי אם האדם אינו עובד על אמונה מדי יום ויום, מטבע האדם האמונה שלו נחלשת ומתפוגגת. לכן על האדם להיזהר לא להיות שאנן בליבו, ולחשוב שהוא כבר 'מאמין', אלא פשוט לעבוד על אמונה ללא הרף ובכל עת."

"כיצד האדם יעשה זאת?", הוסיף ה'חזון איש' לומר, "על ידי שירגיל את עצמו לבקש מהקדוש ברוך הוא על כל דבר ופרט, ולאחר שתתמלא הבקשה - להודות על כך. בדרך זו ירגיל האדם את עצמו שהכל מהקדוש ברוך הוא, ותתחזק אצלו האמונה הפשוטה!"

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

היה זה בשעת ערב מוקדמת. כמנהגו דבר יום ביומו, גם באותו יום עלה הרה"ג רבי יוסף אפרתי שליט"א לבית מורו ורבו הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, אולם הפעם הבהין כי משהו קרה. הרבנית הסתובבה בבית נסערת, ניכר כי עברה חוויה לא קלה בשעות האחרונות, והיא מתקשה לעכל את אשר קרה...

מי לא הוזעק לכבות שריפה שבערה בביתו, ולמה?

בנושא החשוב לו ביותר, במה שהכי יקר לו!

הסערה והשריפה...

היה זה בשעת ערב מוקדמת, ביום שגרתי למדי. כמנהגו דבר יום ביומו, גם באותו יום עלה הרה"ג רבי יוסף אפרתי שליט"א לבית מורו ורבו הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, אולם הפעם הבהין כי משהו קרה. הרבנית הסתובבה בבית נסערת, ניכר כי עברה חוויה לא קלה בשעות האחרונות, והיא מתקשה לעכל את אשר קרה לא מזמן...

הרב אפרתי ראה כי הרבנית שקועה בסערת רגשות, וביקש לברר מה זה ועל מה זה. מה התחולל בבית הרב לפני שהגיע, מה גרם לרבנית להיות כה טעונה ונרגשת. האם מישהו התחצף לרב? אולי התחוללה איזו סערה גדולה סביב אחד מפסקיו של הרב? מה יכול לקרות עד כדי כך שהרבנית תתקשה להירגע!?

הרבנית נענתה, וסיפרה בדיוק מה שקרה. יהודי, כנראה נכבד מאוד בעיני עצמו, הגיע אל הבית וביקש לשוחח עם הרב. לא היו אלה שעות קבלת הקהל, הרב אלישיב היה שקוע בלימודו, רכון על הגמרא בריכוז מופתי, ולומד ברציפות וללא הפסקה. 'לא תוכל להיכנס עכשיו, הרב באמצע הלימוד!' - הסבירה הרבנית, לנוכח גבותיו המתגבהות של הנכבד...

'וכי מה יקרה אם הרב יפסיק דקה או שתיים?' - שאל הלה בעזות מצח, וחמתו בערה בו. 'איך ניתן להשיב את פניי ריקם? הלא באתי ממרחק, ואני יהודי נכבד. יתפנה נא הרב לכמה דקות, אותן ישלים אחר כך, ויענה לשאלתי. מה יקרה? הוא לא יכול להפסיק לרגע!'

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א
"הבאים מִצָּרֵי מָה...?" (שמות א, א')

'שובבי"ם', אלו ראשי התיבות של פרשות שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים, שש הפרשיות שעוסקות בשעבוד מצרים, בגזירות פרעה, במכות שספג, בגאולה המופתית ממצרים, בקריעת ים סוף - ועד לקבלת התורה. זה התהליך שעברנו אז, וגם בימינו - לכל יהודי ניתנת ההזדמנות למקד את מבטו בשעבוד ובמיצרים שהוא חווה, בקשיים ובאתגרים שנפלו בחלקו, ולהיגאל מהם לחירות עולם, לצאת מהם לנצח, לפתוח בחיים חדשים.

וכשמקבלים הזדמנות כזו, אף יהודי אינו מוכן להחמיץ. לכל אחד מאיתנו נותנים את חלון הזמן הנדיר, הרצוי ונשאף כל כך, להשליך לאחור את כל הקשיים והמצוקות, לשכוח מכל הבעיות וההתמודדויות, ולצאת לדרך חדשה - איך אפשר לוותר על הזדמנות כזו? איך אפשר להחמיץ? מה ניתן לעשות כדי 'לחטוף' את הימים האלה, לנצל אותם היטב, ולהיגאל באמצעותם מכל קושי או בעיה, לנצח כל אתגר ולדלג בבטחה על פני כל מועקה!?

את התשובה לכך מגלים רבותינו מאורי הדורות, חושפים את הדרך להינצל מהצרות, להיגאל מהגלות, להפוך את השבועות הללו למנוף חזק ועוצמתי ליציאה מכל מיצר ומצוקה, לחיי איכות מוארים ונפלאים. והדרך הזו היא - לעסוק בתורה, כמה שיותר, בהתמדה מרובה, ברציפות מקסימלית, פשוט לשבת וללמוד תורה - זו הדרך להיגאל!

והלימוד הזה - עליו להיות רצוף ככל האפשר, עמוק ויסודי ככל הניתן. כי זה הסוד - החלפת מאמצי החיים במאמצי לימוד התורה, יציאה מהתמודדויות החיים בהתמודדות עם היצר המפריע מלימוד התורה. לימוד יסודי, רצוף, בהתמדה ובשמחה - הוא הדרך להיגאל מכל הקשיים שלנו כיום, הוא הדרך לפתוח בחיים חדשים ומוארים, נטולי התמודדויות וגלויות!

האמת ניתנת להיאמר, שלימוד רצוף הוא דבר מתבקש ואף הגיוני. יהודי שמבין שבשעת הלימוד הוא עוסק בדבר החשוב לו ביותר - לא יעלה על דעתו להפסיק. ממש כמו אדם שעוסק במלאכת ליטוש יהלומים והוא מרוכז במלאכתו בכל הכח, ואינו מעלה בדעתו להפסיק כדי לענות לשיחת טלפון או להתעדכן בחדשות - כך ממש יהודי ששקוע בתורה, אינו מפסיק ולו לרגע בכל נושא אחר, כי הוא עוסק

- כך נזכה שהלימוד שלנו ישמש כמנוף להוציאנו מכל צרה, לגואלנו מכל גלות, לשחררנו מכל מיצר לחיים טובים ומאושרים!

האושר האמיתי...

על הסיפור הבא מעיד המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, בדידו הוה עובדא, וכך הוא מספר: אחד מהיהודים המפורסמים בעושרם המופלג ובממונם הרב, סיפר לו שהוא זוכר את ימיו כבחור בישיבה. כאשר המשגיח ביקש לחזק את לומדי התורה הצעירים, היה מצטט את דברי המשנה: 'כך היא דרכה של תורה... ובתורה אתה עמל, אם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה', ומוסיף: 'האושר האמיתי - גם בעולם הזה! - הוא להיות שקוע בתורה!'

'באותם ימים חייכתי לעצמי' - מספר היהודי העשיר - 'חשבתי שהוא מגזים. זה תפקידו כמשגיח לעודד את הבחורים ללמוד, אבל שלא ינסה לספר לי סיפורים... התורה מזכה בשכר בעולם הבא, זה ברור וידוע. בעולם הזה? בעולם הזה העשירים מאושרים, ולומדי התורה - שכרם מובטח להם בעולם הבא, אבל לא בעולם הזה...'

מאז חלפו שנים. היום אני יהודי עשיר מאוד, יש לי משפחה גדולה שאני רווה ממנה נחת, הכל כאילו טוב לי בחיים. אבל באמת - כל מה שאני רואה לנגד עיני הוא רק שטרות של דולרים, וכמה שיותר מהם, ולהשיג עוד ועוד כאלה, כשהאושר ממני והלאה. לעומת זאת, כשאני נכנס להיכל תורה בוער, ורואה צורבים צעירים כמבוגרים שוקדים על תלמודם ופניהם קורנות מאושר - אני יודע שהמשגיח שלי צדק, הם המאושרים באמת!'

כך אמר העשיר ברגע של גילוי לב, והוסיף: 'היום, מוכן אני לתת מחצית מהוני, כדי ליזכות בכמה רגעי אושר כה קסומים ונעלים, כמו אלה שהם מגנת חלקם של לומדי התורה, השקועים בסוגיותיה באהבה אין קץ, ובהתמדה שאינה יודעת שובע. אבל את האושר הזה לא ניתן לקנות בכסף, ולא נותר לי אלא להצטער שאין חלקי עימהם...'

ואף שהמשגיח צדק באומרו כי האושר האמיתי טמון בלימוד התורה ואשרי הזוכים לעסוק בה בהתמדה, בכל זאת גם אותו עשיר, וגם כולנו, יכולים ליזכות באושר הרוחני הצרוף הזה, כל אחד מאיתנו זכאי. כל מה שכדאי לעשות הוא להיכנס לבית המדרש, ללמוד בהתמדה וברציפות ככל שנוכל - ונזכה גם אנחנו לרגעי אושר נעלים!

הרבנית שמעה, וליבה סער במערבולת שוצפת. היא סירבה להיכנע ללחץ, אבל טענתו של הלה כי לא יקרה כלום אם הרב יפסיק לכמה דקות - הסעירו אותה מאוד. 'כיצד ניתן לומר כך? וכי יודע הוא מה חשיבות רציפות הלימוד של בעלי הרב? כיצד יכול בן אנוש להעלות על שפתיו מילים כאלה?' - תמחה עד מאוד, ולא הצליחה להירגע... ואז, כשהבחינה שהרב אפרתי עדיין תמיה לנוכח סערת נפשה, הסבירה מדוע היא כה מתקשה להירגע מהחוויה המטלטלת הזו, וסיפרה: היה זה כמה שנים קודם לכן. הרבנית בישרה במטבח הבית, ולפתע פתאום התלקחה האש שבערה על הכיריים, ולשונות הלהבות נתפסו במגבת שעמדה בסמוך, עד שהתלקחה לה דליקה של ממש. הכל החל לבעור מסביב, הרבנית נבהלה כהוגן, ובאותה עת - ישב בעלה בחדר הסמוך והגה בתורתו...

'וכי עלתה על דעתי להפסיק מלימודי שיבוא לסייע לי לכבות את האש? וכי הבהלה שאחזה בי - הביאה אותי לקרוא לו? חלילה וחס! הרי הוא יושב ולומד! השריפה התלקחה, הייתי מבוהלת ואחוזת חרדה, ולא עלה בדעתי הרעיון להפריע לו בלימודו. הרי הוא באמצע ללמוד, איך אפשר להפריע?!?!?'

נעשה לי נס באותה עת, שלבסוף האש הלכה וכבתה מאליה, שכן אינני יודעת איך יכולתי להילחם בי בכוחות עצמי. אבל האיש שהיה כאן קודם - הוא באמת חושב שאני אפריע לרב מלימודו? הרי עבור שריפה שבערה בבית לא העזתי להפריע לו, אז עבורו? הרי הרב יושב ולומד עכשיו, איך אפשר להפריע?! - סיכמה בכאב...

וללמדנו בא: השעות בהן יהודי יושב והוגה בתורה, הן שעות יקרות ערך, אין דומה להן. הרי בשעות הללו הוא מחובר לבורא עולם, עוסק בתורתו, ונותן התורה יושב ולומד עמו. איך בכלל ניתן להעלות על הדעת להפסיק בעיצומה של שעת הלימוד? הרי זו שעה יקרה מפז, בה אנו עוסקים בערך היקר לנו מכל - בתורת ה' האהובה, איך ניתן לעצור?!

אחים יקרים! בימים אלה, כשאנו מבקשים לצאת מכל מיצר לגאולה נצחית, הבה נאמץ את הדרך הזו, את החשיבה הזו. שעת הלימוד היא שעה יקרה, רגעי הלימוד הם רגעי חיבור עם אבא שבשמים, רגעים בהם אנו שוקעים בתורתו, חבוקים בין ידיו, עוסקים באוצר הכי קרוב ללבנו. וככל שנייקר את הרגעים הללו ונקפיד על רציפותם ואיכותם

המשך מעמוד 3 | מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל

לשפר את ההשגחה, אפילו להעניש אותם, בהדרכת גדולי ישראל, לשפר ולהועיל, אבל לא בדרך של מחלוקת, ריב ומדון.

הגלידה לא נמסה במשך עשרות שנים, והמתיקה את הנהגת הכלל במשך עשרות שנים כי במשך יותר משלושים שנה, משנת תשמ"ו עד תשע"ח ניווט אישית את עצמו, עם העיקרון החם של הגלידה הקרה.

ועמו פסע רב אהרן-ליב בהנהגת הציבור בכוח גדול וביד חזקה. וזאת למודעי. כי 'מחלוקת' אינה משהו ציבורי, אלא גם ענין פרטי, אישי: מחלוקת עם שכנים, עם בני הבית פנימה, עם בני משפחה ועוד. מחלוקת זו אש דאורייתא השורפת ומכלה כל חלקה טובה.

(מתוך 'חכימא דיהודאי')

שאלו אותו תלמידיו רבינו מדוע אתה שותק כל כך, מדוע אינך מגיב ומשיב לתמיהות ולביקורת הקשה?! רבי שמחה זיסל השיב להם: אם אענה, אולי בעשר דקות הראשונות, עדיין אהיה עם כוונות לשם שמים, אבל מהר מאד אחר כך, כבר אכנס לתאוות הניצוח והניצחון, ולכן אני שותק מראש.

ועתה, נרעד מעט קולו של רב אהרן-ליב: אם רבי שמחה זיסל (הסבא מקלם), שהיה צדיק גדול, לא יכול היה עם ה'לשם שמים' יותר מעשרה רגעים ואולי קצת יותר, אינני יודע האם העוסקים בנושא זה יוכלו לכוון לשם שמים, ע"כ.

כי אכן אפשר להילחם על מנת לתקן, להעיר לאחראיים לאלץ אותם

אותי בכל דבר, אני הייתי מגיע מוכן עם צילומים, אם היתה איזו טעות ב'מראה מקום', צילמתי את העמוד עם השגיאה, ולאחר מכן הייתי בא למרן ומראה לו טעויות דפוס, שהציון של הדף בספרו אינו מתאים. הוא היה פותח את הספר שלו ואת הספר שממנו הובא הציטוט ובודק כדי לוודא שאכן נפלה שגיאה, ורק לאחר שנוכח לראות שאכן היתה פה טעות הוא קיבל את התיקון שלי... בהמשך הוא כבר התחיל יותר 'לסמוך' עלי ופחות היה בודק אחרי...

"אם בתחילה הייתי מגיע בכל פעם עם חמישה או עשרה תיקונים, כשראיתי שמרן שליט"א סומך עלי שאני אגיה את ספריו הייתי משקיע יותר ומתאמץ יותר ומספר התיקונים הלך וגדל, עד שמרן התחיל לתת לי את הספרים שלו לפני שהדפיס אותם כדי שאעבור ואעשה את התיקונים שלי מלכתחילה, אבל כמובן שזה לא אומר שלא היו תיקונים גם אחרי ההדפסה..."

"חוץ מהתיקונים, יש גם את נושא ההערות שמתייחס לתוכן עצמו ולא רק לשגיאות הקלדה או טעויות דפוס. היו מקרים שמצאתי שמרן שליט"א מבאר במקום אחד כך, ובמקום אחר מבאר באופן שונה והייתי מעיר על זה, ליישב את הסתירה או לבדוק איזה מבין שני הפירושים הוא הפירוש שהרב אכן ממשיך לסבור כמותו, ומאיזה מהם הוא חזר בו וכדו'."

נגד התחזיות הרפואיות

"הגיעו הדברים עד כדי כך, שכשהיה מרן שליט"א מאושפז אחרי אירוע מוחי בו לקה ל"ע, הוא היה ב'מעניני הישועה', והיה משותק בחצי גוף רח"ל. הרופאים היו מאוד פסימיים באשר לסיכויי השיקום. הם אמרו למרן שליט"א שגם אם יצליחו לשקם את הנוזקים והוא יוכל ללכת על רגליו ולהניע את ידו, הם לא מאמינים שיש סיכוי שהוא יוכל לשוב ולכתוב, כי הנזק לאצבעות היה מאוד חמור."

"כולנו יודעים איך זה הסתיים", מספר הרב טיגר, "מרן שליט"א הוא אדם עם הרבה מאוד עקשנות לדברים הנכונים. הוא החליט שהוא אינו שומע בקול הרופאים בעניין הזה, והיה מתאמץ מאוד מאוד להחזיר לעצמו את יכולת התנועה עד שהשתקם באופן יוצא דופן ואף היה שב לכתוב כמאז ומקדם."

"בכל אופן, בתקופה בה הוא היה מאושפז, נכסוף נכספתי לבקר אותו וגם אם לא לדבר איתו, לפחות לאחל לו רפואה שלמה. נסעתי מירושלים לבני ברק, נכנסתי ל'מעניני הישועה' וחיפשתי איפה מאושפז הרב קנייבסקי. כשהגעתי לחדרו, עמד שם אחד מבני המשפחה וגירש אותי... הסברתי שאני מקורב לרב, זה לא עזר לי כלום. שמרו עליו מכל משמר, ולא נתנו לאף אחד להתקרב אל מפתן דלתו..."

"אחרי כמה ימים שוב נסעתי לבני ברק, ניסיתי להשתחל פנימה, אבל השמירה היתה 'שמירה מעולה', שוב גורשתי, ואחר ימים חזר הדבר על עצמו בשלישית."

"באחת הפעמים הגעתי בזהירות, וראיתי שהדלת פנויה. אין שם אף שומר... הרבנית ע"ה ישה שם בצד ושוחחה עם כמה נשים, הבנתי ששמו אותה לשומר, אבל היא היתה לה קבלת קהל משלה, ולרגע אחד

ועל סוד החביבות העצומה שמפגין מרן כלפיו בכל פגישה שכזאת. באחרונה התפרסמו כמה וכמה תיעודים מרתקים מהשיחות הללו של מרן שליט"א עם הרב טיגר, בהן יש גם סיפורים מאוד מעניינים שמספר מרן על דודו החזון איש, על אביו הסטייפלער הקדוש וגם מעט על עצמו ועל קורותיו בשנים קודמות."

האחיין של החזון איש...

"הייתי אז אברך צעיר לימים, היתה זו שנת השמיטה לפני 21 שנה, ולמדתי בכולל 'זרעים'. אחד הספרים שלמדנו כמובן היה ספרו של מרן שליט"א 'דרך אמונה', ספר שהפך עם הדפסתו לספר יסוד בכל הקשור ללימוד של הלכות שביעית בפרט וכל הנושא של 'זרעים' בכלל. "שמעו של מרן שליט"א כבר יצא אז ברחבי העולם. ידעתי שיש בבני ברק יהודי שכל כולו קודש לה', המתמיד הכי גדול בדור, משהו שלא רואים בשום מקום אחר, אדם גדול מאוד שלא פסיק פומיה מגריסא יומם ולילה, ושמו הגאון רבי חיים קנייבסקי, בנו של הסטייפלער, אחיינו של החזון איש..."

"אפילו היו לי בבית כמה מספריו של מרן שליט"א, וכאמור למדנו בכולל את ה'דרך אמונה', אבל מעולם לא זכיתי לראות את מרן הגר"ח. "תוך כדי הלימוד ב'דרך אמונה', התעוררו לי כמה הערות והיו לי גם כמה תיקונים שחשבתי שצריך אולי לתקן בספר בגלל טעויות דפוס וכדו' או מראי מקומות לא מדויקים, אבל צחקתי על עצמי, אמרתי "מה שאתה יודע, הגר"ח קנייבסקי בוודאי גם יודע... מה אתה עושה מעצמך צחוק ושולח לו הערות???"

"אבל בסופו של דבר לא הצלחתי להתאפק, כתבתי כמה הערות על דף, ושלחתי למרן שליט"א, בצירוף הפרטים שלי והכתובת שלי, למקרה שהוא יחליט להתייחס להערות שלי..."

"בהמשך למדתי לדעת שהוא הקפיד מאוד להגיב לכל מי ששלח לו מכתב, אבל אז לא חשבתי שאזכה לתשובה. עבר זמן מה, וקיבלתי תשובה..."

"במכתב החוזר כתב לי הגר"ח: "נהניתי מאוד מהערותיך, והוסיף שאם יש לי עוד הערות, שאשלח גם אותן..."

"כשקיבלתי כזאת תשובה חמה, החלטתי לשלוח עוד מכתב אחד, ושוב הגיעה תשובה שבה מרן כתב לי שהוא מאוד נהנה מההערות ושאלה עוד..."

"אחרי המכתב השלישי והרביעי אמרתי לעצמי שזה כבר לא עסק להמשיך ככה בהתכתבות מרחוק... אני חייב לנסוע לבני ברק ולראות את הרב בכבודו ובעצמו..."

"ביררתי מתי שעות קבלת הקהל ונסעתי לבני ברק, הגעתי לבית מרן שליט"א, והיה שם תור של אנשים, בלי עין הרע... חיכיתי כחצי שעה בתור וכשהגעתי הרב מיד שאל אותי "מי אתה?", אמרתי לו "אני טיגר". לא לקח לו זמן רב להבין מי אני: "טיגר מהמכתבים???", הוא שאל מיד, וכשהשבתי בחיוב הוא חיך אלי ואמר לי "שב!!!".

"התיישבתי, ומאז לא הפסקתי. הרב היה מאוד מקרב אותי, מתייחס אלי בחביבות מופלגת, הקשיב לכל הערה שלי. בהתחלה הוא היה בודק

היא הסיחה את דעתה מהשמירה המוקפדת...

"בשקט בשקט השתחלתי אל חדרו של מרן שליט"א ובאותו רגע קפצה הרבנית ממקומה ומיהרה לדרוש ממני שאצא החוצה כי אסור להפריע לרב, הוא צריך לנוח והרופאים לא מסכימים שיטריחו אותו. מרן שליט"א כבר ראה אותי, הוא אמר לרבנית שתניח לי: "זה בסדר", אמר לה, "הוא חבר שלי..."

"כמוכן שגם אני עצמי חסתי על הרב, לא רציתי להפריע לו חלילה וחס, הייתי שם זמן קצר מאוד, רק אמרתי לו כמה מילים, איחלתי רפואה שלמה ומיהרתי להיפרד לשלום ולצאת.

"באותו ביקור קצרצר ראיתי דבר מופלא. מרן שליט"א היה שקוע בלימוד רמב"ם הלכות טומאת צרעת... היה זה חלק מה'חובות' המפורסמים שלו, חלק מסדר הלימוד שלו שבמסגרתו הוא לומד את התורה כולה מדי שנה בשנה. זה היה כשהוא שכב על מיטת חוליו, אחרי אירוע מוחי קשה, עם חצי גוף משותק, וכשהוא 'נח' כביכול במצוות הרופאים... מה נאמר ומה נדבר..."

סודו של שעון היד

אחת השאלות ששואלים את הרב טיגר פעמים רבות היא מה הסוד שמסתתר מאחורי ההקפדה של מרן שליט"א שלא יענדו שעון על פרק היד. בהקשר זה הוא מספר לנו:

"לפני שנים כתבתי ספר בשם 'דרך איש', שבו אני מביא מעין כללים של מרן החזון איש זיע"א, בלימוד בפסיקה ועוד.

"באתי לבני ברק, והראיתי למרן שליט"א את הספר, לשמוע את דעתו ואת הערותיו לפני שאשלח את הספר להדפסה. מרן כמז יצא מגדרו, הוא עבר איתי כמעט מילה במילה ואות באות, הוא התעניין בצורה יוצאת דופן בחיבור הזה, ובמהדורה שניה אף טרח וכתב בכתב ידו הערות לספר.

"הזמן נהיה דחוק, סדר היום של מרן שליט"א לא מאפשר לו לשקוע בדברים לא מתוכננים ולכן נאלצתי לקום ולהיפרד. חזרתי הביתה, ואחרי כשלוש או ארבע שעות התקשר אלי אחד מנכדי מרן שליט"א כשבפיו טענה: "בגללך הרב לא ישן היום בצהרים..."

"דרכו של מרן לקום בשעות הקטנות של הלילה ולפצוח בסדר יום עמוס בלימוד בלתי פוסק..." מסביר הרב טיגר, "ולכן בצהרים הוא שוכב לנוח מעט, כחצי שעה אולי. באותו יום, כך סיפר לי הנכד, הרב דילג על שעת השינה, הוא הלך לישון, אבל במקום לישון הוא התיישב על המיטה ועלעל בספר, קרא כל מילה, עד שעבר זמן השינה שלו והוא היה חייב להמשיך בסדרי היום האחרים, שעליהם אי אפשר לוותר..."

"אציין שפעם אחת נכנסתי לחדרו של מרן, והופתעתי לראות שיש שם מישהו שישן במיטה. לרגע עברה בי מחשבה של כעס, מי הוא זה ואיזהו שישן בחדר של הגר"ח קנייבסקי... בהמשך התברר לי שזה היה אחד מבני המשפחה. מרן הרגיש בכך שאני לא מסתכל על זה בעין טובה והוא אמר לי: "דע לך שלישון זאת לא בוששה. מי שלמד הרבה והתעייף, עליו לשכב לישון, זאת לא בוששה לישון!!!"

"בכל אופן, הסיפור הזה עם שנת הצהרים עליה דילג מרן שליט"א

למרות שהוא מלכתחילה הולך לישון רק כי אין ברירה וכי הגוף חייב מעט מנוחה, גרם לי לראות במו עיני עד כמה היחס של מרן שליט"א לדודו החזון איש הוא עצום ומופלא.

"אצל מרן שליט"א, זכרו של דודו ורבו המובהק מרן החזון איש זצ"ל, יקר לאין ערוך. הוא מדבר הרבה על החזון איש, ולמעשה הוא גם כתב את 'קונטרס הזכרונות' על הנהגות החזון איש, ומעשה שהיה כך היה.

"מרן הגר"ח שליט"א התגורר קודם נישואיו בדירה אחת יחד עם אביו, מרן הסטייפלער הקדוש ומרן החזון איש. רעייתו של מרן החזון איש הרבנית ע"ה היתה חולנית, ומאחר ושניהם לא יכלו להתגורר בגפם משום שנצרכו לעזרה, עברו בשנים האחרונות מרן הסטייפלער הקדוש ורעייתו להתגורר יחד עם מרן החזון איש ורעייתו כדי לטפל בהם.

"כך גרו שלושה גאוני עולם בבית אחד: החזון איש זצ"ל, הסטייפלער זצ"ל ויבלחט"א מרן הגר"ח שליט"א.

"אחרי שנסתלק החזון איש לבית עולמו, ביקש מרן הסטייפלער מבנו מרן שליט"א שיעלה על גבי הכתב את ההנהגות של החזון איש שראו באותה תקופה בה התגוררו יחד, וגם קודם לכן, כדי שיהיה לדורות הבאים ספר עם הנהגות החזון איש, חוץ מהספרים שהוא עצמו כתב בחיי חיותו.

"מרן שליט"א אמר לאביו שהוא חושש מאוד שמא חס ושלום תצא שגגה מתחת ידו והוא יכתוב דבר לא נכון כי הוא לא כתב את הדברים סמוך לראייתם, וכעת כבר עבר זמן והוא אינו זוכר אותם בצורה המדויקת שאירעו..."

"למעשה, קיים מרן שליט"א את רצון אביו זצ"ל, והעלה על הכתב את 'קונטרס הזכרונות'.

"ומכאן התשובה לשאלה על השעון. בקונטרס הזה כותב מרן בין היתר שמרן החזון איש היה חושש בשעון יד לגברים שיש בזה משום 'לא ילבש'.

"היו בשנים האחרונות כל מיני הסברים למה מרן שליט"א החל להעיר לאנשים הבאים אליו בעניין הזה של השעון על היד ובעניינים דומים אחרים, וחשבו שאולי זאת חומרה חדשה שלו וכדו', אבל האמת שזה דבר ישן מאוד שהוא ראה אצל החזון איש זצ"ל.

"באופן כללי, באי ביתו של מרן שליט"א יודעים שבשנים המאוחרות יותר הוא התחיל להעיר יותר בעניינים שבקדושה והיבדלות מטומאת העמים וכדו'. שרוולים קצרים, חולצות של ילדים עם ציורים של חיות טמאות, חולצות עם כיתוב בלע"ז, הכיפוף של שולי הכובע שלא יהיה כלפי מטה וגם העניין של ענידת שעון על היד.

"ישנה תאוריה הטוענת שמרן שליט"א החל להעיר על שעון היד רק לאחר פטירת חמיו מרן פוסק הדור הגר"ש אלישיב זצ"ל, אבל אני לא בטוח שזה מסתדר עם הסדר הכרונולוגי של הדברים, וכמדומני שהוא החל להעיר על זה עוד לפני הסתלקותו של מרן הגר"ש, ובכל מקרה ההקפדה שלו בנושא היתה מאז ומתמיד כתוצאה מחשש החזון איש, אלא שבשנים האחרונות הוא החל להעיר על כך גם לאחרים."

אי"ה נביא בשבוע הבא את חלקה השני של השיחה המרתקת עם הרב טיגר שליט"א

הלימוד, שיעמוד לאורך זמן לדעת את ההלכה אשר יעשון".
מה תרצה להעביר לחברים או למכרים שלך?
 "כדאי מאוד להחליט מראש, כשיש עוד את כל רוח ההתחדשות והברען; לא לוותר על אף מבחן חודשי! העקביות של מבחן בכל חודש ממש, מדרבנת וגורמת להמשיך הלאה, להשקיע בשינון וחזרות וכדומה. כה, אפילו בחודש שאתה יודע ומרגיש שאתה לא שולט בחומר, או שיש קשיים טכניים וכדומה להשתתף במבחן, מכל מקום, שווה להתאמץ ולא לגרום ח"ו קרע או חור בשרשרת המבחנים המצטברת... כך ממשיכים עד לסיום לימוד וידיעת כל ה'משנה ברורה', כך חותם הוא בקול מאושר, כאחד שזכה. אשרי מי שבא לכאן..."

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
 כתבו ל: a0533185209@gmail.com

במוקד הרגיל באזור מגורי. השעה כבר היתה די מאוחרת, אך רצתי מהר לשכונה הסמוכה, ואכן ב"ה הספקתי להשתתף במבחן.
 "היתה לי פעם שמחה משפחתית בבית שמש, לקח לי הרבה זמן למצוא את המוקד אך כנ"ל. כן, שהיתי פעם במירון ויצא לפי חשבון שרוב יום ששי יהיה מוקדש למבחן, דהיינו החזרה החודשית ונסיעה לצפת למוקד וחזרה. בסוף היה מוקד פעיל גם במירון, כך שזה היה בסדר...
 "בכל מקרה, אפשר לומר מכל הסיפורים להם הייתי עד כבעל המעשה", הוא מפטיר באושר, "הבא ליטהר מסייעין אותו, שבחסדי ה' לא פספסתי אפי' מבחן אחד מתחילת המחזור!".

איזה 'טיפ' תוכל לציין כמבחן וותיק?

"יש הרבה עצות ורעיונות, אך אישית כפי שכבר אמרתי, החזרה המהירה שמשקיעים כמה שעות לפני המבחן, מסייעת במאוד לסיכום ותמצות הלימוד, ומסייעת מאוד למבחן ובכלל לזיכרון

המשך מעמוד 5 | הגאון רבי אברהם ארלנגר זצ"ל

תלמיד אלמוני! לי באופן אישי זה נתן חיזוק גדול מאוד, מי ייתן ויהיו הדברים הללו גלעד זיכרון לדמותו הפלאית של איש הפלא, מגדולי מרביצי התורה וגאוני הגאונים בדור האחרון, שכמה שהיה גאון בתורה, הוא היה גאון עצום גם בענוה, ולוואי ונזכה להידבק מעט בדרכיו הטהורות".

"הסיפור הזה נתן לי הרבה מאוד חיזוק, כי הבנתי שהוא ממש שמח ומאושר בהצלחה שלנו. זה לא שהוא הראה לנו פנים שוחקות ומאירות, רק בגלל המידות המיוחדות והמופלאות שלו, אלא השמחה היתה אמיתית וכנה עד כדי כך, שהשיחות שלו עם הרבנית תבלחט"א, היו נסובות על כמה התקדם תלמיד פלוני, וכמה מצליח

המשך מעמוד 12 | הרב יעקב גלינסקי זצוק"ל

בפולין כיהנה ממשלה אנטישמית, בחסותה הוטל חרם מסחרי על היהודים שרוששם כליל, נגזרו גזרות קשות, אבל הממשלה נזהרה שלא לחוקק חוקים גזעניים בעליל. החוק היה שוויוני: כולם היו צריכים לשבות ביום ראשון, ולפתוח את החנויות בשבת... כולם היו צריכים לשלם מיסי עתק, אבל בדקו רק את ספריהם של היהודים... הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, היה דובר היהדות בסיים הפולני. קם והשמיע באוזני הצירים הנכריים דבר תורה: "ויצו פרעה לכל עמו לאמר, כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", ודרשו בגמרא (סוטה יב עא): אף על עמו גזר.
 לא מובן: מילא ישראל היו עבדים מדוכאים, התעלל בהם כרצונו. אבל עמו, איך לא התקומם?! ועוד, שבתרגום מבואר שהורה לעמו לזרוק את ילדי ישראל לנהר, וחולק לכאורה על דברי הגמרא. והתשובה, שפרעה הסביר לעמו: תראו, אין זה נאה להתנכל ליהודים רשמית. אנו נגזור גזרה כללית. אבל בפועל, רק את ילדי היהודים תזרקו לים...
 ואיך שההיסטוריה חוזרת! המדינה מתנהלת לפי קריטריונים שוויוניים. חייבים בביקורת, ובהשגת אישורים, בעמידה בתקנים ובדיווח שוטף. משום מה, מיישמים הכל רק לגבי המוסדות התורניים...

וסוחפים להתפקרות גורפת, ומה ביכולתי לעשות?"
 שאל ה'חפץ חיים': "יש שיעורי תורה?"
 ענה: "אני אומר שיעור לקומץ ישישים. הנוער מדיר רגליו, ומה ביכולתי לעשות?"
 המשיך ושאל: "ומה בשטח הכשרות?"
 נד הרב: "הקצב פוסק בעצמו את השאלות. כמה שאני מזהיר ומתריע אין לי שומע. סומכים על הצהרתו, ומה ביכולתי לעשות?"
 "וטהרת המשפחה?"
 "המקווה סגורה על מסגר. הקהילה אינה משלמת לבלן את שכרו, ומה ביכולתי לעשות?"
 "והתלמוד תורה?"
 "התחסל מזמן. ההורים שולחים בניהם לבית הספר החילוני, ומה ביכולתי לעשות?"
 פקעה סבלנותו של ה'חפץ חיים', והקפיד: "מה ביכולתכם לעשות? חלישן קענט איר דאך! להתעלף הרי אתם יכולים!"...
 כשנאנחים וזועקים, השוועה נשמעת והישועה באה!

כל הבן היילוד היאורה תשליכוהו

"ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" (שמות א, כב).

(מתוך הגדה של פסח - 'הגדת')

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ הדלקת נרות חנוכה בשמן עם פתילות מצופות שעווה - האם היא נחשבת להדלקה בשמן?
- ◆ האם מותר ללמוד תורה לאור נרות החנוכה?
- ◆ האם מותר להשתמש באור ה'שמש'?

'במה מדליקין' את נרות החנוכה?

- כל סוגי השמנים, הפתילות והנרות, כשרים לנרות חנוכה, אלא שמצוה מן המובחר להדליק בשמן זית, לפי שבו נעשה הנס בבית המקדש. ופתילות המצופות בשעווה - כתבו הפוסקים שבהדלקתן מתקיימת המצוה מן המובחר של הדלקה בשמן; ויש אומרים שהדלקה זו נחשבת להדלקה בשעווה.
- יש אומרים, שצריך שנרות החנוכה - השמן והפתילות - יהיו שייכים למדליק, משום שההדלקה היא לזכר הנס שנעשה בהדלקת המנורה, ועל כן צריך שיהא למדליק חלק בשמן, בדומה לשמן שבמנורה שנקנה ממזון הקֶדֶש, שלכל ישראל היה חלק בו. ויש חולקים.
- ראוי לכל אדם לטרוח במידת האפשר, ולהכין לעצמו חנוכה יפה, בזיכים יפים, ונרות יפים, לקיום מצַוַת הדלקת נר חנוכה. ופוסקים רבים כתבו, שראוי להדר ולהדליק בכלי זהב וכסף.
- את נרות השבת מותר להדליק בשמנים ובפתילות הדולקים כראוי בלבד, וכן בערב שבת חנוכה - המוסיף שמן בנרות החנוכה מעבר לכמות הנדרשת לקיום המצוה, רשאי להדליק בשמנים ובפתילות הדולקים כראוי בלבד.

מהלכות נרות החנוכה

- מצַוַת הדלקת נר חנוכה, מתקיימת בעצם מעשה ההדלקה, ולפיכך, אם הנרות כבו מיד לאחר הדלקתם, למרות שלא דלקו מחצית השעה (ראה במקורות), אין חובה לשוב ולהדליקם.
- המדליק נרות חנוכה במקום שניתן לשער כי הרוח תכבה אותם לפני תום מחצית השעה, ואכן הנרות כבו - עליו לשוב ולהדליק, ללא ברכה.
- אסור להשתמש באור נרות החנוכה, ואף לצורך מצוה, כגון

לימוד תורה, או סעודת שבת. ויש להחמיר באיסור זה אף כשהנרות דולקים זמן רב לאחר ההדלקה, בשעה שכבר מותר מן הדין לכבותם. ולמרות זאת, מותר לִשְׁבֹּת בבית שהנרות דולקים בו ואין בו אור אחר, ואין חובה לעצום את העינים; ויש שהתירו אף להִלֵךְ בבית לאור הנרות, משום שאין זה נחשב ל'שימוש' בנרות.

• כלל הוא בידינו: "דבר שְׁפָמְנָן אינו בטל", כלומר, דבר שמחמת חשיבותו נמכר לפי מנין הפריטים, אינו מתבטל בתערובת. וכתבו הפוסקים, שנרות חנוכה, שמדליקים אותם בכל לילה במנין, נחשבים כדבר שבמנין, ואם התערבבו בנרות אחרים בתוך הזמן הראוי לקיום המצוה - כל הנרות שבתערובת אסורים לשימוש שאינו לצורך נרות חנוכה. ויש אומרים שגר חנוכה אינו נחשב כדבר שְׁפָמְנָן. ולהלכה, הואיל ואיסור השימוש בנרות החנוכה לצרכים אחרים הוא רק מדרבנן, אזי במקרה שאם נאסור את כל התערובת יהיה הדבר כרוך בהפסד רב, וכגון שהנר התערבב בנרות רבים מאוד - יתכן שיש להקל.

נר ה'שמש'

- כפי שלמדנו, אסור להשתמש באור נרות החנוכה, ולפיכך, נהגו כל ישראל להדליק נר נוסף יחד עם נרות החנוכה, כדי שלא יכשלו בשימוש באור נרות החנוכה; ונר זה מכונה 'שמש'.
- אם נר ה'שמש' עומד בצמוד לנרות החנוכה, לכתחילה אין להשתמש באורו, משום שהדבר נִרְאֶה כאילו משתמש באור נרות החנוכה לצורכו ולא הודלקו לשם מצוה.
- את נר ה'שמש' יש להעמיד במרחק מה מנרות החנוכה, כדי שמספר הנרות יהיה ניכר. ולכתחילה, יש להעמיד את השמש מעל לנרות החנוכה, או תחתיהם.

"ולכן אצלנו בעלון אין הטפות. אנחנו מספרים את הסיפור, הקוראים מספיק חכמים ואינטליגנטים כדי להבין לבד את המסר, וכדי לבחור בעצמם איזה מסר הם רוצים לקחת מהסיפור הזה"

מתוך דברי עורך 'לקראת שבת' הרב משה הרמן,
בראיון שהעניק ובו סיפר מעט על 'מאחורי הקלעים' של הפקת העלון

ויתחיל להסביר לך שאתה צריך להתחזק ב'בין אדם' לחברו, כי כשעלית לאוטובוס לא שמת לב שאתה בעצם עוקף יהודי מבוגר... זה ישנה אצלך משהו? סביר להניח שלא! אבל אם תשמע סיפור על אחד מגדולי ישראל, שפעם חיכה בתור ולא עלה לאוטובוס עד שהיהודי המבוגר שהמתין שם עלה לפניו, זה יחזק אותך הרבה יותר. כי כוחו של סיפור חזק יותר מכל הטפה ומכל 'חיזוק' בעולם.

"ולכן אצלנו בעלון אין הטפות! אנחנו מספרים את הסיפור, הקוראים מספיק חכמים ואינטליגנטים כדי להבין לבד את המסר, וכדי לבחור בעצמם איזה מסר הם רוצים לקחת מהסיפור הזה."

"אבל הכי חשוב!!! שיהיה מעניין! אם מביאים לי סיפור עם מסר חזק, עם מוסר השכל חודר כליות ולב, מתאים לפרשה שלנו כמו כפפה ליד, ומדבר על גדול בישראל שבדיוק השבוע יוצא יום היארצייט שלו, אבל הסיפור לא מעניין כשלעצמו - הוא לא ייכנס בעלון 'לקראת שבת'!", משלים הרב הרמן את דבריו.

"הכלל הזה הוא כלל ברזל שאנחנו לא זזים ממנו, כי יש לנו מעין הסכם בלתי כתוב עם הקוראים שלנו, הם יודעים ברמת ודאות של מאה אחוז, שברגע שאתה מתחיל לקרוא אייטם ב'לקראת שבת', מובטח לך שהוא יהיה מעניין! אם פעם פעמיים האיטם לא יהיה מעניין, ההסכם הזה כבר לא יהיה שווה כלום..."

"אף אחד לא אוהב שמטיפים לו", "אם יתיישב לידך מישהו באוטובוס ויתחיל להסביר לך שאתה צריך להתחזק ב'בין אדם' לחברו, כי כשעלית לאוטובוס לא שמת לב שאתה בעצם עוקף יהודי מבוגר... זה ישנה אצלך משהו? סביר להניח שלא! אבל אם תשמע סיפור על אחד מגדולי ישראל, שפעם חיכה בתור ולא עלה לאוטובוס עד שהיהודי המבוגר שהמתין שם עלה לפניו, זה יחזק אותך הרבה יותר. כי כוחו של סיפור חזק יותר מכל הטפה ומכל 'חיזוק' בעולם!"

מהיכן לקוח ציטוט זה? לפני כשבועיים התפרסם בתוספת 'תורני' של עיתון 'המבשר', מאמר מרתק מפרי עטו של הסופר הנמרץ הרה"ג ר' יוסף משה האס, אשר הפליא לעשות וקיבץ יחד עם עורך העלון הרה"ג ר' אלחנן קלאר, את ארבעת עורכי העלונים הנפוצים ביותר בעולם היהודי, וביניהם היה כמובן עורכו של עלון 'לקראת שבת', הרב משה הרמן. להלן נביא כמה ציטוטים מתוך דבריו של הרב הרמן, המתארים בצורה נפלאה את מטרותיו של עלון 'לקראת שבת', ובטוחים אנו שהקוראים הוותיקים והנאמנים של העלון יזדהו עם כל מילה:

"כשמדפיסים עלון או כל חומר פרסומי אחר, צריכים להגדיר מטרות ויעדים", אמר הרב הרמן במהלך הריאיון. "כשיצאנו לדרך עם 'לקראת שבת', היתה לנו מטרה מאוד ברורה: לתת לאנשים מוצר שיהיה נעים ונחמד לשימוש, ושיביא להם מקסימום תועלת רוחנית.

"את זה אנחנו עושים באמצעות סיפורים. העלון שלנו מבוסס כולו על סיפורים, כ-90 אחוז מהחומר הכתוב זה סיפורים, אבל כל סיפור בא להעביר מסר, אלו לא סתם סיפורים אלא כאלו ש'מדגדים' את הקורא וטופחים לו על הגב: 'קום, תעשה משהו עם עצמך! בוא תתחזק בתפילה, ביראת שמים, במידות, בכבוד הזולת, בחינוך הילדים, בקירוב רחוקים'. כל סיפור והמסר שלו, אבל המסר מגיע מהסיפור עצמו, וזה אולי החלק הכי חשוב.

וכאן מגיע הציטוט שפתחנו איתו: "אף אחד לא אוהב שמטיפים לו", מוסיף הרב הרמן בראיון המרתק, "אם יתיישב לידך מישהו באוטובוס